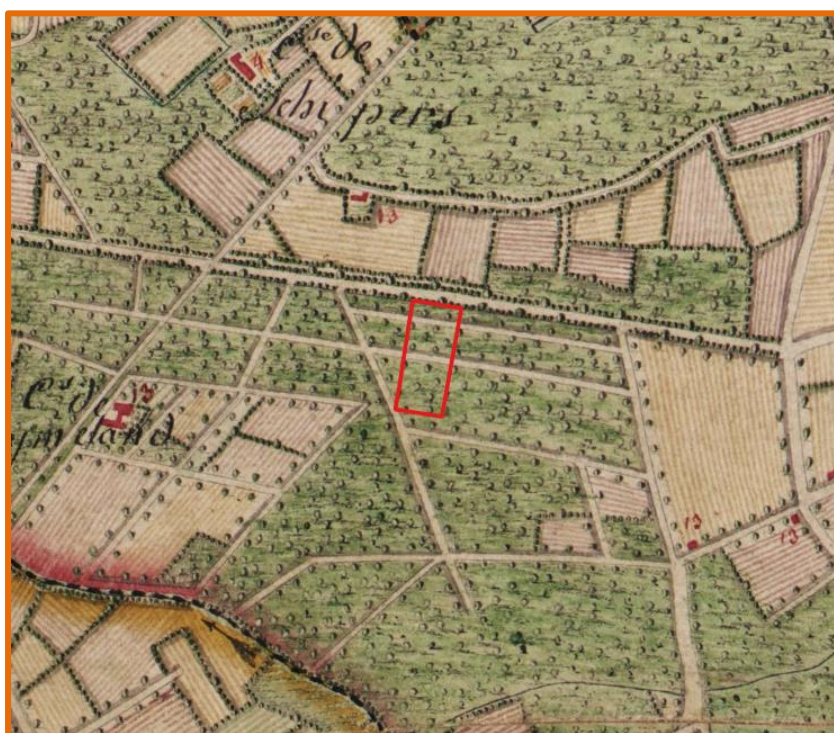

ARCHEOLOGIENOTA BOORTMEERBEEK - ZEVENBUNDERWEG

J. CLAESEN,
N. GELEN,
D. WIJNS.

NOVEMBER 2022

Titel
Archeologienota zonder ingreep in de bodem. Boortmeerbeek - Zevenbunderweg

Auteur(s)
Jan Claesen, Niels Geelen, Dimitri Wijns

Projectnummer
2022J276

Plaats en datum
Kortenaken, november 2022

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2022J276
ISSN 2034-5615

© 2022 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	<i>7</i>
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	<i>10</i>
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering</i>	<i>11</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data.....</i>	<i>19</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen</i>	<i>23</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting</i>	<i>34</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	36
4.1	<i>Algemeen</i>	<i>36</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen</i>	<i>36</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek</i>	<i>37</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen</i>	<i>39</i>
5	Bibliografie	40
6	Figurenlijst.....	42
7	Plannenlijst.....	43

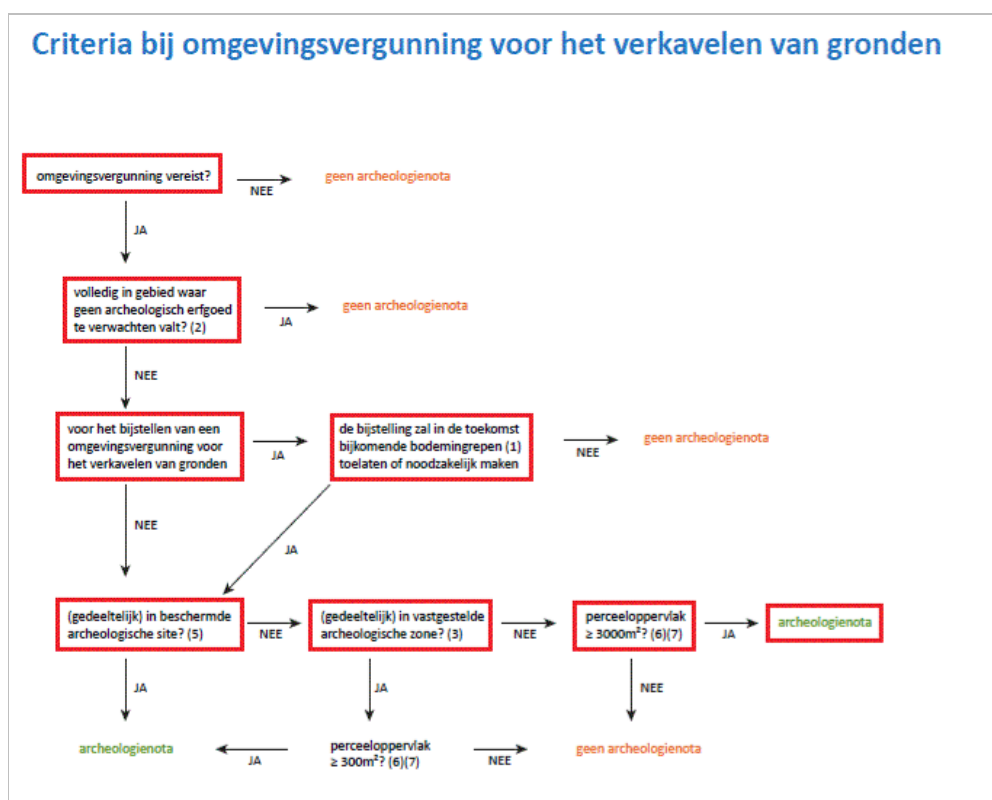
1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een aanvraag tot verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden

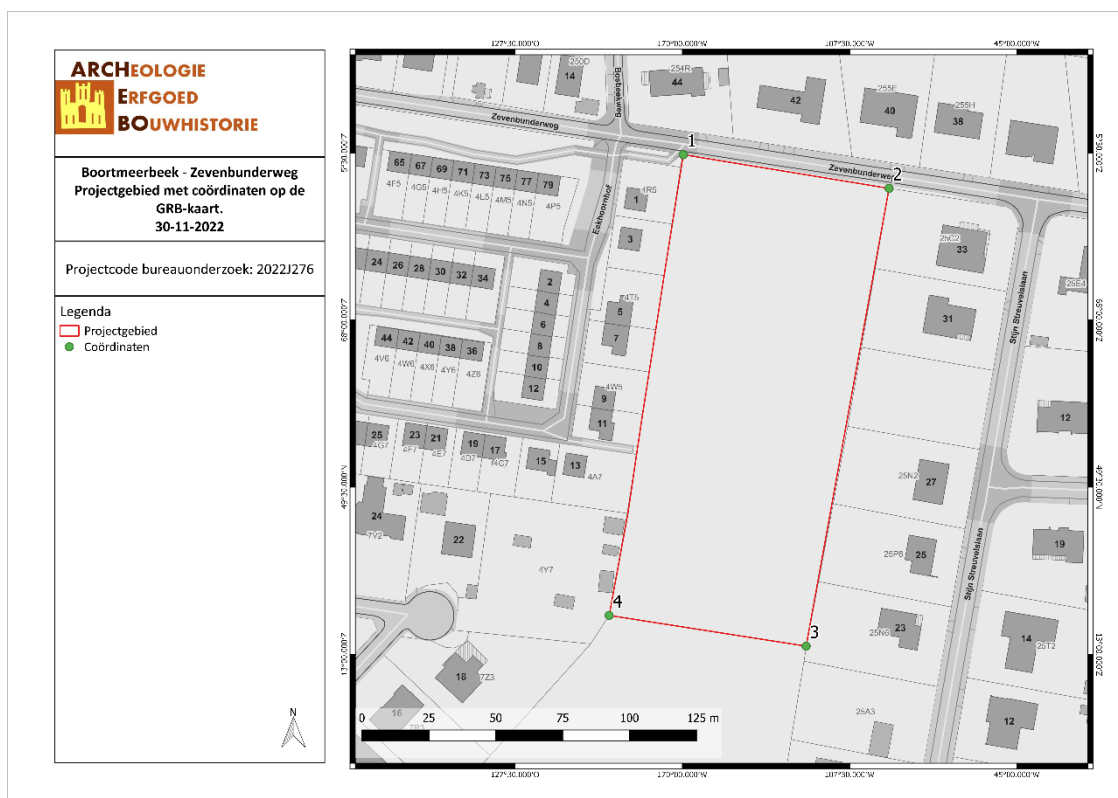
1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van een aanvraag tot verkavelingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Zevenbunderweg te Boortmeerbeek.(Provincie Vlaams-Brabant) Binnen het projectgebied zal de grond verkaveld worden in 4 loten. Te weten de loten 1 t/m 4 voor woningbouw. Deze loten situeren zich op de noordelijke helft van het projectbied (zone op het gewestplan ingekleurd voor bewoning). Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 13227,42 m².waarbij de zone voor bebouwing ongeveer 3887 m².bedraagt De zone voor bebouwing zal het onderzoeksgebied worden.

Aangezien de aanvraag voor een omgevingsvergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in november 2022 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

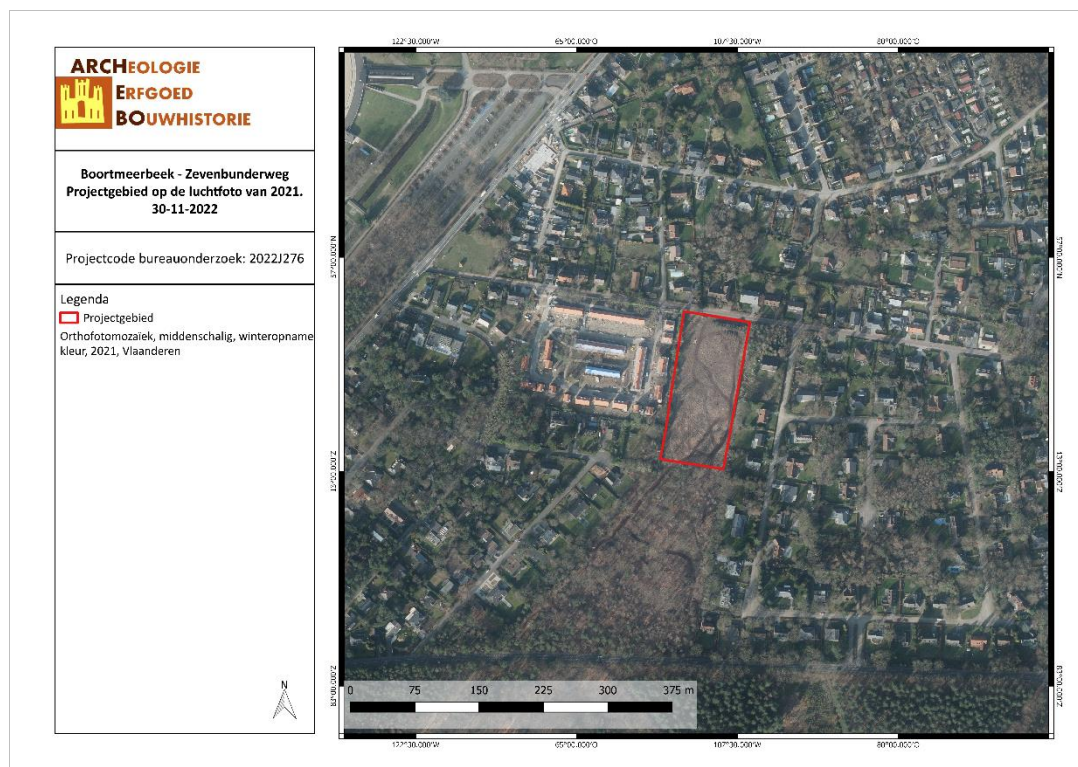
Administratieve fiche			
Naam site:	Boortmeerbeek Zevenbunderweg.		
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem		
Ligging:	Vlaams-Brabant, Boortmeerbeek, Zevenbunderweg.		
Kadaster:	Boortmeerbeek, Boortmeerbeek afdeling 2, sectie C, perceel 24C.		
Coördinaten:	1	X	160750,320
		Y	185933,887
	2	X	160827,232
		Y	185921,257
	3	X	160796,230
		Y	185750,004
	4	X	160722,635
		Y	185761,515
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba Merelnest 5 3470 Kortenaken		
Projectcode bureauonderzoek:	2022J276		
Projectleiding:	Jan Claesen		
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014		
Bewaarplaats archief:	Bij de opdrachtgever		
Grootte projectgebied:	Ca. 13227,42 m²		
Uitvoeringsperiode:	November 2022		
Reden van de ingreep	Aanvraag verkavelingsvergunning.		
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.		
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, Boortmeerbeek, Zevenbunderweg, verkaveling woningbouw, verstoring.		

De onderstaande GRB-kadasterkaart en luchtfoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskaarten en luchtfoto's.(Fig.2 en 3).

BOZE/22/11/30/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022)

BOZE/22/11/30/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2021 (Geopunt, 2022)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

1.4 RANDVOORWAARDEN

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien er nog geen zekerheid is over het bekomen van de verkavelingsvergunning.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

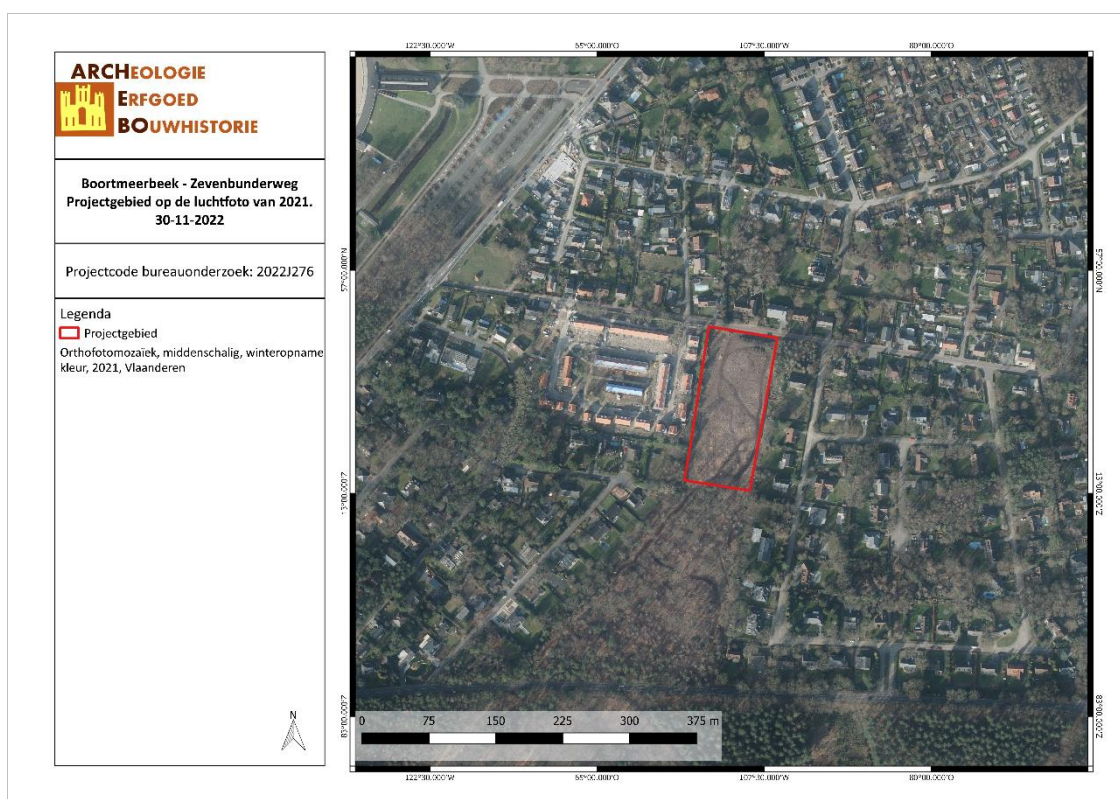
Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*
2. *Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?*
3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?*
4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

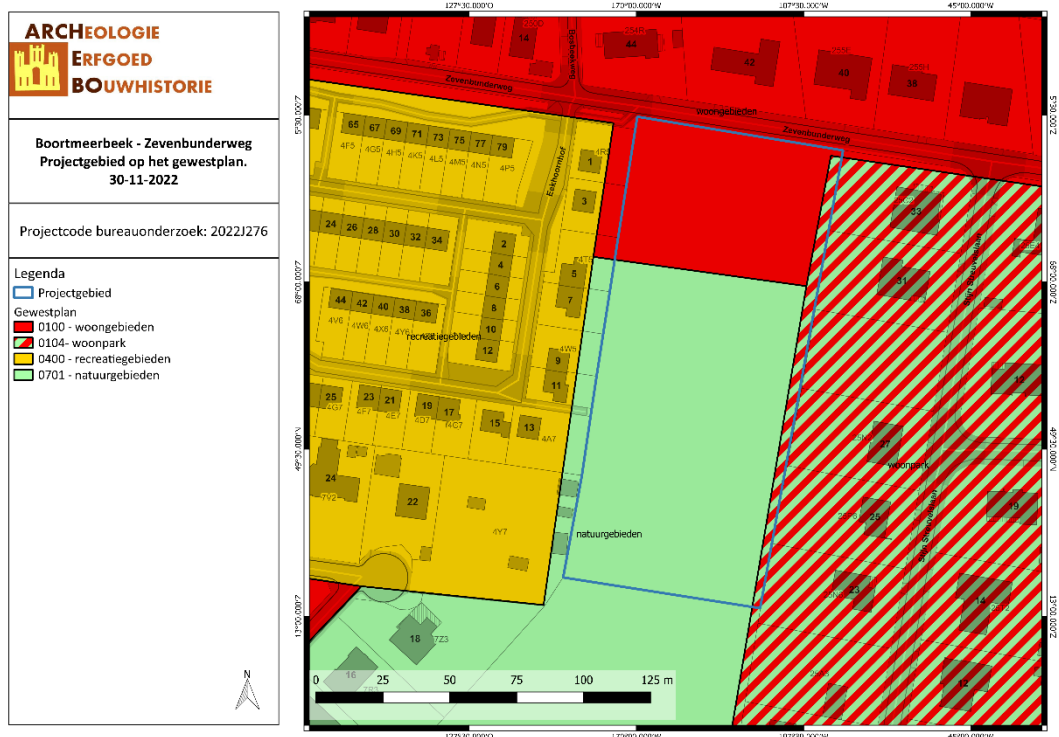
2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied betreft op dit ogenblik een braakliggend stuk land en bevindt zich in een gebied dat grotendeels verkaveld is. (Fig. 4). De bebouwing in het gebied wordt grotendeels gekenmerkt door open bebouwing en gedeeltelijk halfopen bebouwingen. De bebouwing situeert zich voornamelijk langsheen de wegen waardoor het kenmerkend patroon van lintbebouwing ontstond. Er is evenwel inbreiding vast te stellen. In de directe omgeving bevinden er zich nog enkele braakliggende terreinen. Verder zijn er nog wat bosrestanten aanwezig. Het projectgebied ligt volgens het gewestplan deels in de woonzone (noordelijk derde gedeelte van het projectgebied) en deels in een zone aangemerkt als “natuurgebieden” (zuidelijke zone van het projectgebied). Op het noordelijk gedeelte is een verkaveling voorzien (hier zal zich het onderzoeksgebied situeren). Langs de westzij van het projectgebied situeert zich een zone die aangemerkt wordt als “recreatiegebied” en aan de oostzijde van het projectgebied bevindt zich een zone die aangemerkt wordt als “woonpark”. (Fig. 5).

BOZE/22/11/30/3 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2021 (Geopunt, 2022)

BOZE/22/11/30/4 - Digitale aanmaak

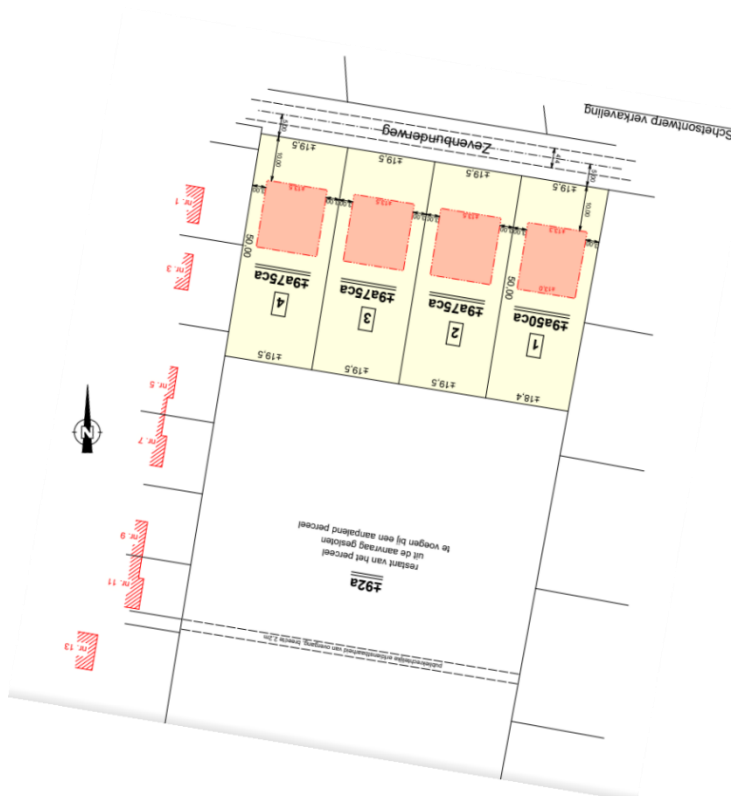
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2022)

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Volgens het gewestplan ligt het noordelijk deel van het projectgebied in de woonzone.(Fig. 5) en het zuidelijk gedeelte in een natuurgebied .Binnen dit projectgebied is er een verkaveling voorzien voor 4 woningen (vrijstaande bebouwing.) (Fig. 6).

De oppervlakte van het **projectgebied** bedraagt **ongeveer 13227,42 m²**. Dit met inbegrip van de verkavelingszone en de zone ingekleurd als natuurgebied. De oppervlakte van de verkavelingszone (**onderzoeksgebied**) zelf bedraagt: **ca. 3887 m²**.

Gezien de toekomstige werken (rioleringen, nutsvoorzieningen, regenwaterputten, funderingswerken,...) op het projectgebied, mag men uitgaan van een maximale verstoring van de ondergrond.in de verkavelingszone (alleen van toepassing voor het noordelijk gedeelte van het projectgebied namelijk het onderzoeksgebied.).

Figuur 6: Verkavelingsplan met legende (opdrachtgever, 2022)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in georeferenciede vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott op de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 LANDSCHAPPELIJKE & BODEMKUNDIGE SITUERING

3.1.1 Topografische situering

De gemeente Boortmeerbeek bestaat uit de dorpen Boortmeerbeek, Hever en Schiplaken. Boortmeerbeek ligt in het oosten, Schiplaken in het westen en Hever in het noorden. Het ligt op 15 kilometer van Leuven, op 6 kilometer van Haacht en op 3 kilometer van Rijmenam.¹

Boortmeerbeek grenst aan de gemeenten Bonheiden, Haacht, Kampenhout, Mechelen en Zemst.

Op 1 januari 1977 ontstond de fusiegemeente Boortmeerbeek door een samenvoeging van de gemeentes Boortmeerbeek en Hever. Hierdoor werd ook het tot de gemeente Hever behorende dorp Schiplaken aan Boortmeerbeek toegevoegd.

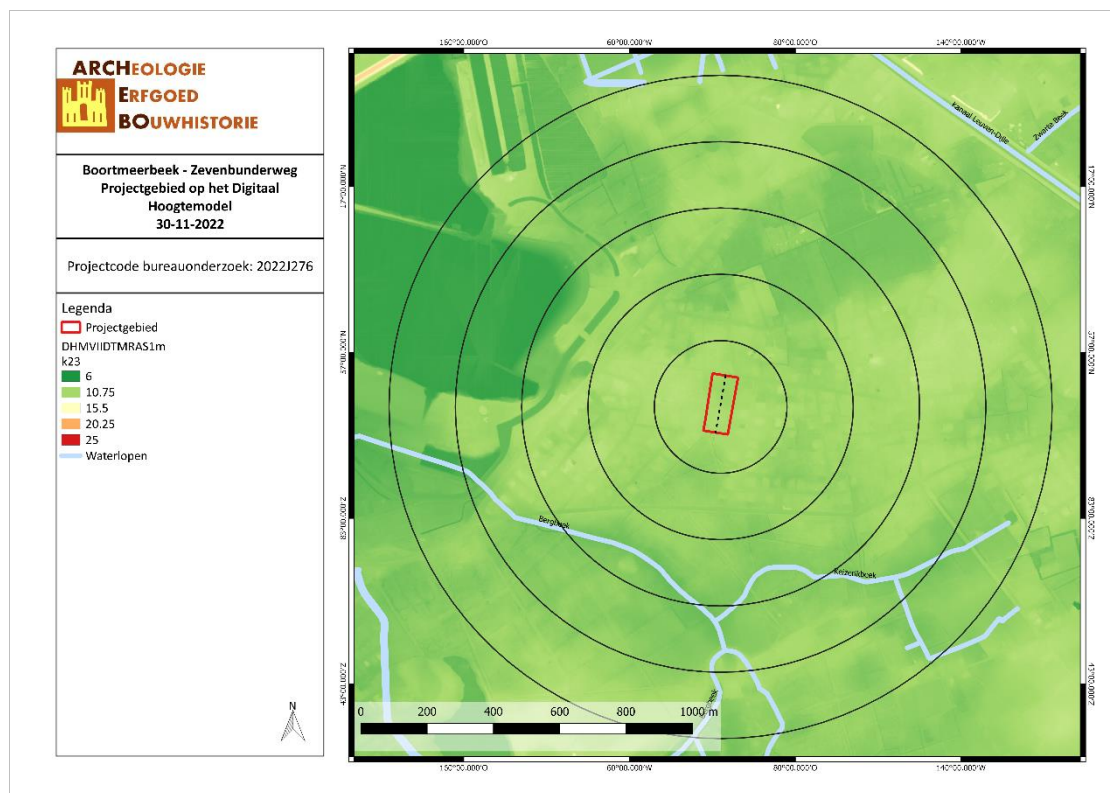
In april 2022 kwam men tot een akkoord om te fuseren met Mechelen zodat Boortmeerbeek vanaf 2025 deel zou uitmaken van Mechelen. Hierbij zou Boortmeerbeek samen met Muizen één van de Mechelse stedelijke districten vormen. Boortmeerbeek zou hierbij ook de provincie Vlaams-Brabant verlaten en zoals de rest van Mechelen deel uitmaken van de provincie Antwerpen. De plannen zorgden voor opschudding in de gemeente en voor veel weerstand bij de bevolking. Zo protesteerden onder meer honderden inwoners aan het gemeentehuis. Op 1 mei 2022 werd bekend gemaakt dat de fusie met Mechelen niet doorging.²

Op ca. 594 m. ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Bergbeek en ten zuidoosten op ca. 615 m. van het projectgebied bevindt zich de Keizerikbeek (Fig 7). Gezien deze **relatief grote afstand tot water** maakt deze locatie **minder kans** inzake het aantreffen van (tijdelijke) **steentijdartefactensites**.

Het projectgebied ligt ongeveer tussen de 10 m. en de 11,50 m. boven de zeespiegel. (Fig. 8). Het zuidelijk gedeelte van het projectgebied lijkt iets hoger te liggen dan het noordelijk gedeelte en lijkt volgens het Digitaal Hoogtemodel op een zeer bescheiden “heuveltop” (als men dit zo mag noemen) te liggen. De afhelling gebeurt dus in noordelijke richting. Qua hoogteligging is het terrein wel interessant voor het aantreffen van steentijdartefactensites, echter de oriëntatie is verre van optimaal en de afstand tot water lijkt te groot.

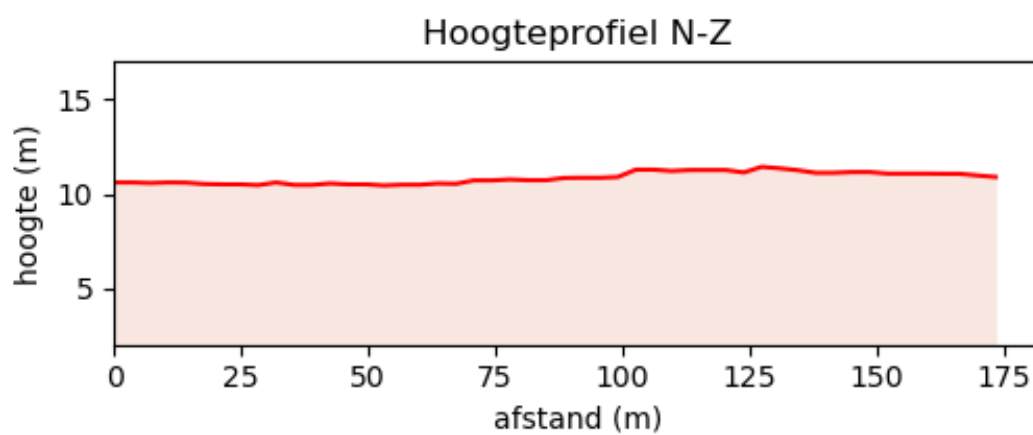
¹ DE SEYN, E., art. Boortmeerbeek in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, tome 1, Brussel, 1933, p. 142.

² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Boortmeerbeek>

BOZE/22/11/30/5 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)

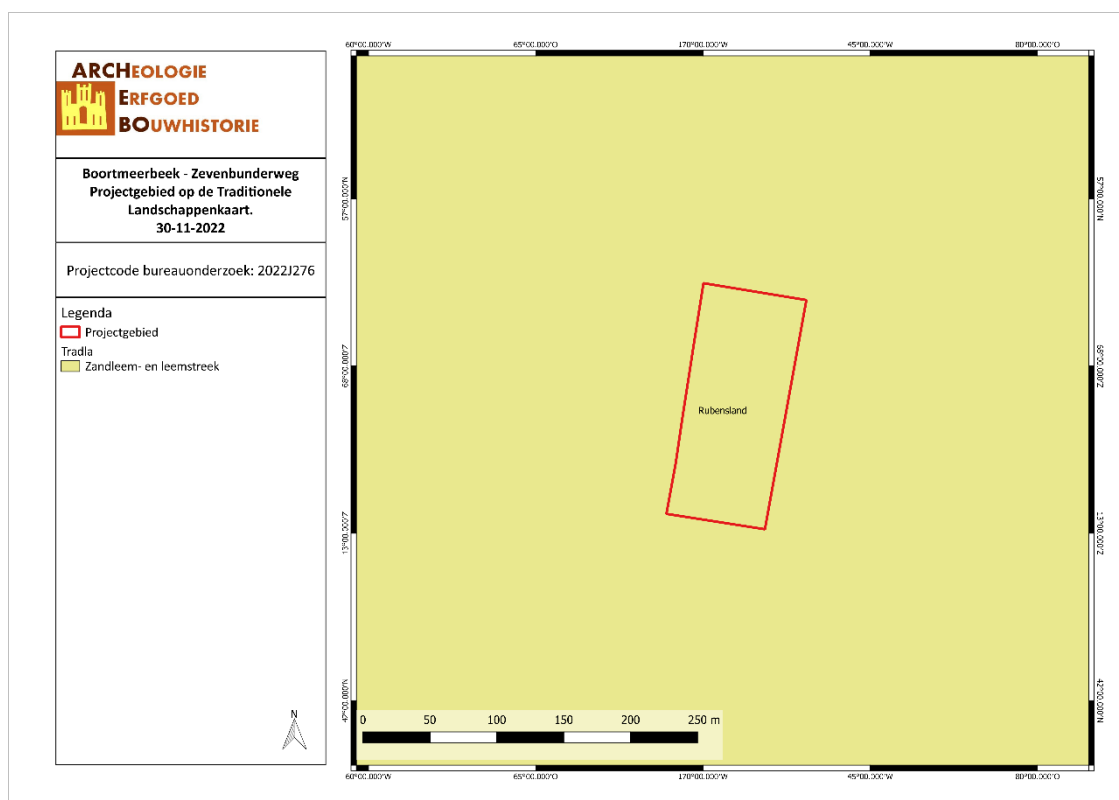

Figuur 8: Verkavelingsplan met legende (opdrachtgever, 2022)

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het projectgebied bevindt zich volgens de Traditionele Landschappenkaart in een regio die aangemerkt wordt als “**Rubensland**” dat op zijn beurt een landschappelijke subeenheid is van het Land van Merchtem.(Fig. 9). Dit landschap wordt gekenmerkt door een golvende topografie en verstedelijkt weefsel. Er zijn sterk versnipperde en onregelmatige open ruimten van sterk verschillende omvang. Tevens is er een beperkt aantal gerichte vergezichten die topografisch bepaald en begrensd worden door reliëf, bebouwing en vegetatie. Er is een complexe verweving van open ruimten en bebouwing waarbij de bebouwing dikwijls ruimtebegrenzend is. De kleine landschapselementen zijn vaak geïsoleerd aanwezig en weinig herkenbaar. Het gebied vormt de overgang van Zandleemstreek naar Leemstreek.³

BOZE/22/11/30/6 - Digitale aanmaak

Figuur 9: Het projectgebied op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2022)

³ Voor de Traditionele Landschappen zie: Vakgroep Geografie, Prof. Dr. ANTROP, M., Lic. VAN EETVELDE, V., Lic. JANSSENS, J., Lic. MARTENS, I., en Lic. VAN DAMME, S., Gent, 2002.

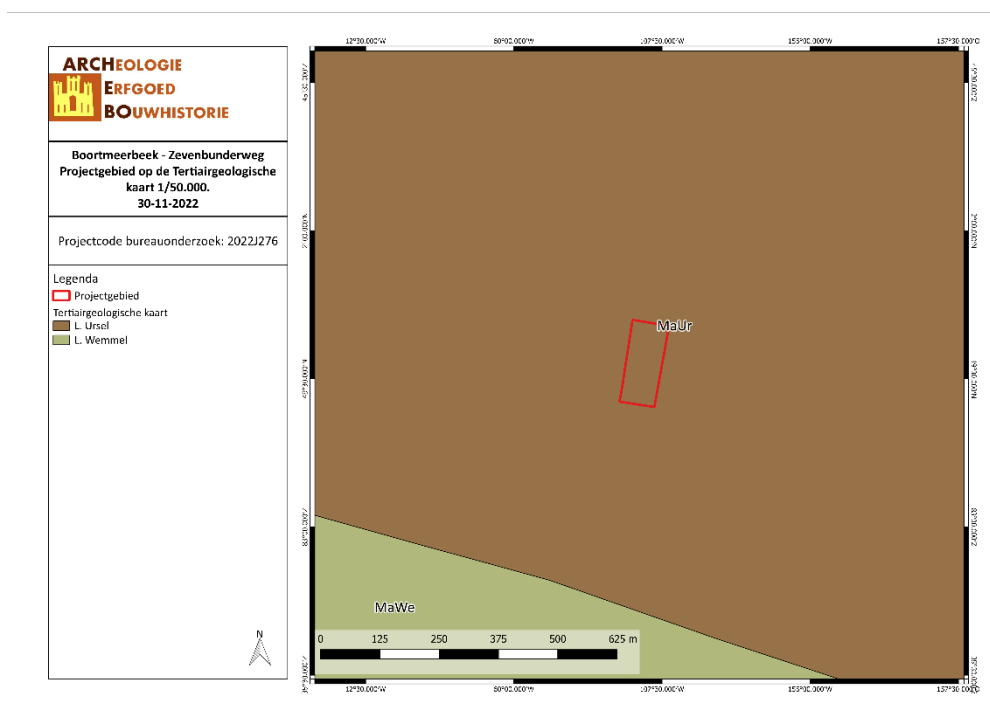
3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het projectgebied zich binnen de **Formatie van Maldegem** en meer in het bijzonder binnen het **lid van Ursel**. Het **Lid van Wemmel** eveneens een onderdeel van de **Formatie van Maldegem**, bevindt zich ten zuiden van het projectgebied. (Fig. 10).

De formatie van Maldegem is opgebouwd uit een afwisseling van kleiige en zandige lagen. De overgangen tussen de verschillende lagen binnen deze formatie zijn doorgaans geleidelijk maar worden scherper in noordelijke richting. In de formatie van Maldegem kunnen zeven leden onderscheiden worden waaronder het **Lid van Ursel** en het **Lid van Wemmel**. De totale dikte van de **Formatie van Maldegem** schommelt rond de 50 m.

Lid van Ursel. Het projectgebied is op dit lid gelegen. Het betreffende lid bestaat uit een zware homogene, grijsblauwe klei. De overgang naar het **Lid van Asse** onderaan, is gekenmerkt door een toename van het zand- en glauconietgehalte. De overgang naar het bovenliggende **Lid van Onderdale** verloopt geleidelijk. De dikte van het betreffende lid bedraagt ongeveer 12m. Te Hamme bevindt dit lid zich op een diepte van circa 50m en te Antwerpen op een diepte van om en bij de 170m.

Lid van Wemmel. Het Lid van Wemmel vormt de **basis van de Formatie van Maldegem**. Typisch voor deze grijze glauconiethoudende zanden is het hoge gehalte aan nummulieten waaronder *Nummulites wemmelensis* en gerolde *Nummulites variolarius* herwerkt uit de **Formatie van Lede**. Aan de basis van het Lid van Wemmel komen vaak kalkzandsteenfragmenten uit de Formatie van Lede voor. Naar de top neemt het kleigehalte toe wanneer het Lid van Wemmel overgaat in het Lid van Asse. De geringe dikte van 4 meter en de grote diepteligging van het Lid van Wemmel (tot 60m diep), maken dat de aanwezigheid van dit lid vaak moeilijk uit de waarnemingen valt af te leiden.⁴

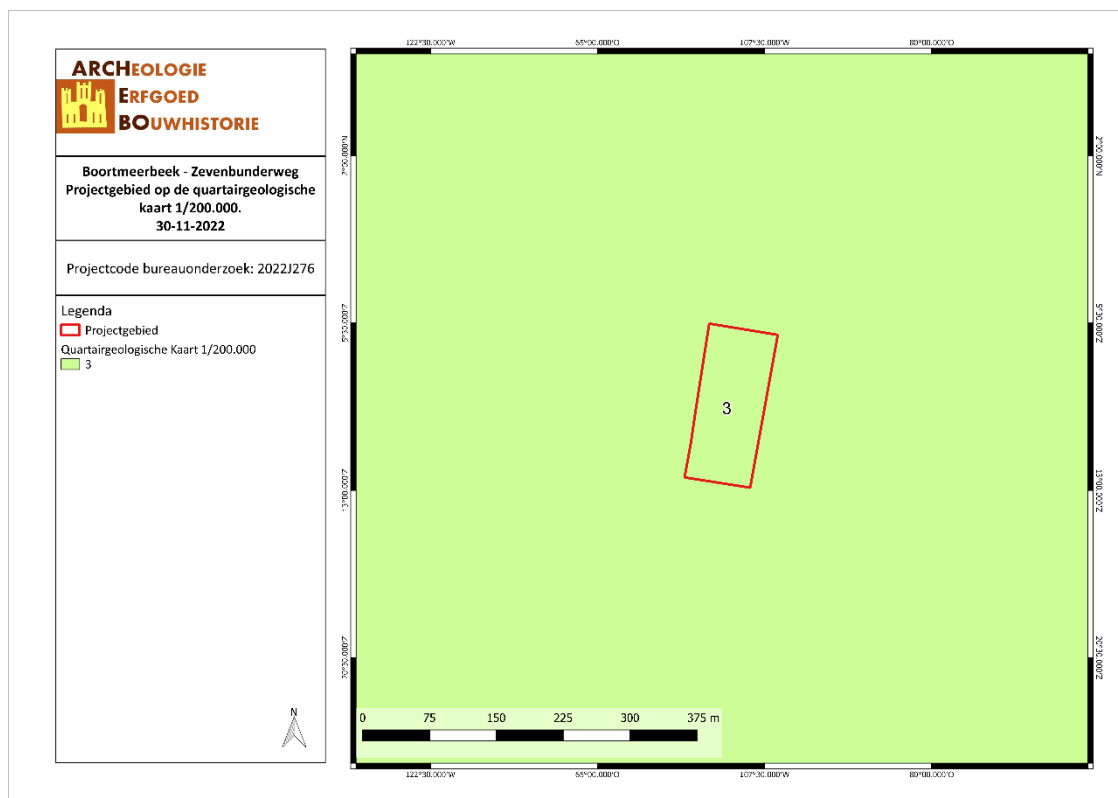
BOZE/22/11/30/7 - Digitale aanmaak

Figuur 10: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022)

⁴ JACOBS, P., T. POLFLIET, M. DE CEUKELAIRE en G. MOERKERKE, Toelichtingen bij de geologische kaart van België Vlaams Gewest Kaartblad 15 Antwerpen schaal 1/50.000, Brussel, 2010, p. 28-29.

3.1.2.3 Quartair

Volgens de **quartaargeologische kaart 1/200.000** bevindt het projectgebied zich in een zone die zich situeert binnen **type 3**. (Fig. 11). De onderste laag van dit type bestaat uit fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Hierboven situeren zich eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Zand tot zandleem situeert zich in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen, waaronder het projectgebied valt. Ook kunnen er hellingsafzettingen van het voorkomen. Echter kunnen beide afzettingen mogelijk afwezig zijn.

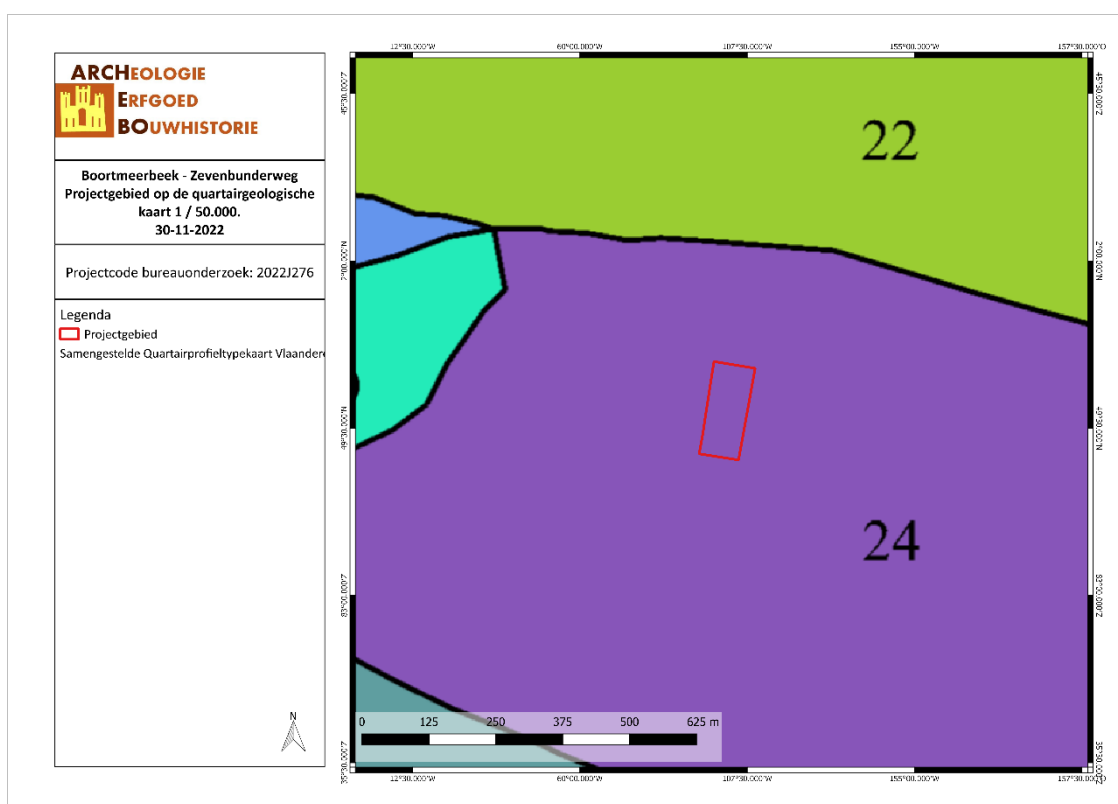
BOZE/22/11/30/8 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Situering van het projectgebied op de Quartaargeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)

3	
ELPw en/of HQ	*
FLPw	

* De karteereenheid is mogelijk afwezig.
ELPw Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen; zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen; silt (loess) in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.
HQ Hellingsafzettingen van het Quartair.
FLPw Fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

Volgens de **quartaargeologische kaart (1/50.000)** valt het projectgebied volledig binnen het **profieltype 24**. (Fig. 12). Het betreffende profieltype bestaat uit eolische afzettingen en afzettingen van lokale oorsprong (zand tot lichte zandleem in het dekzandgebied, zandleem in het overgangsgebied met mogelijk een alternerend complex van zand- en leemlagen en herwerking van tertiair materiaal. Dit is gelegen op zandige vlechtende rivierafzettingen (zeer fijn tot medium zand soms met lemige intercalaties die weinig kunnen zijn). In de onderste laag bevinden zich grofkorrelige vlechtende rivierafzettingen (meerdere fining-up cycli bestaande uit grindhoudend tot grindrijk zand aan de basis en halffijn zand tot klei aan de top. Het in ten noorden aangrenzende **Profieltype 22** bestaat uit eolische afzettingen en afzettingen van lokale oorsprong (zand tot lichte zandleem in het dekzandgebied, zandleem in het overgangsgebied met mogelijk een alternerend complex van zand- en leemlagen en herwerking van tertiair materiaal. Dit is gelegen op zandige vlechtende rivierafzettingen (zeer fijn tot medium zand soms met lemige intercalaties die weinig kunnen zijn). Dit op meanderende rivierafzettingen (1 of meerdere cycli van fijn tot grof zand aan de basis, gevolgd door lemig en / of kleilig materiaal. Veen).⁵

BOZE/22/11/30/9 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het projectgebied op de Quartaargeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2022)

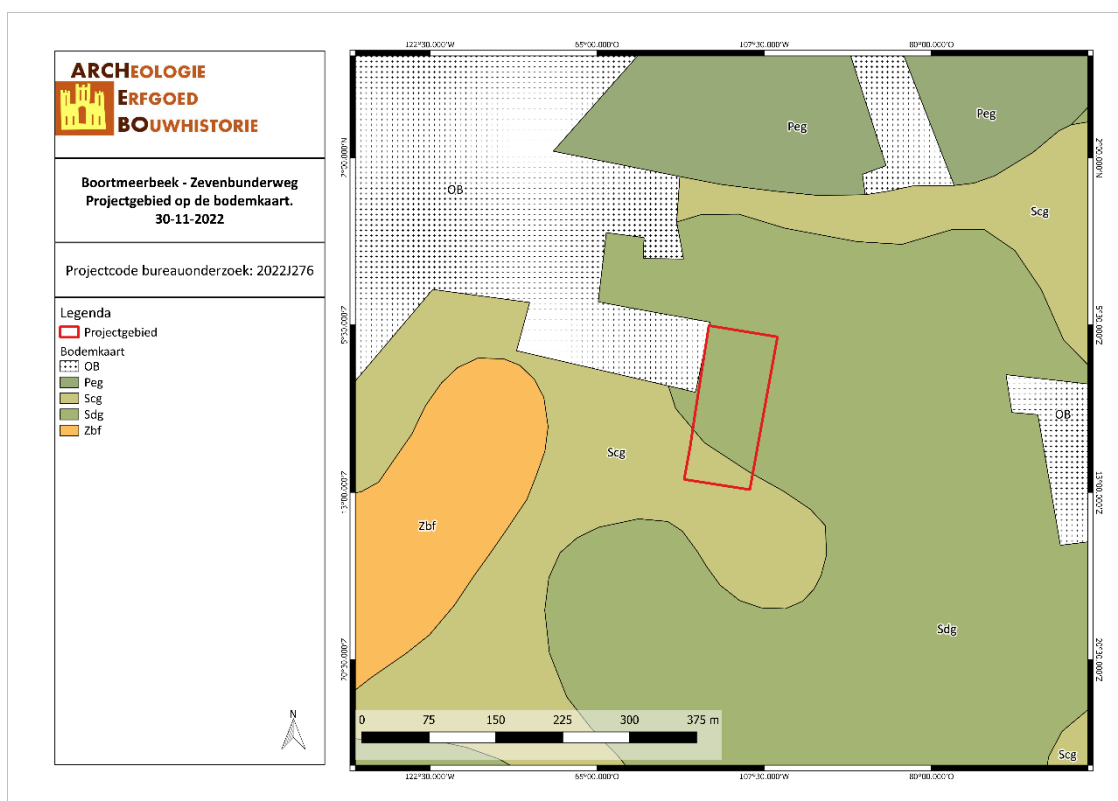
⁵ BOGEMANS, F., *Quartaargeologische Profieltypenkaart, kaartblad 23, Mechelen schaal 1/50.000*, Brussel, 1996.

3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de **bodemkaart** bevindt het projectgebied zich grotendeels op een bodem die gekarteerd wordt als **Sdg** (althans het noordelijk deel). Het uiterste zuidelijk gedeelte bevindt zich op een bodem die gekarteerd werd als **Scg** (Fig. 13).

Sdg-bodems zijn **matig natte lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De bouwvoor van deze gronden is iets dikker en humeuzer dan bij de matig droge Podzolen op lemig zand. Hij is soms gevlekt met resten van de E horizont en brokjes Podzol B. De Podzol B is 20-40 cm dik en zwak verhit. De wintergrondwaterstand rijkt tot in het onderste gedeelte van de Podzol B, zodat de roestverschijnselen die tussen 40 en 60 cm beginnen in veel gevallen moeilijk waarneembaar zijn. In de golvende gebieden komt veelal een Tertiair substraat voor. De waterhuishouding is goed in de zomer, maar iets **te nat in de winter** vooral wanneer een kleig substraat op geringe diepte voorkomt, daarom zijn de bodems laat in de lente. Deze bodem is vermoedelijk iets **te nat om enige kans te maken op het aantreffen van steentijdartefactensites**.

Scg-bodems zijn **matig droge lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De series Scf en Scg zijn matig droge Podzolen. Zoals alle matig droge zandgronden zijn ze gevoelig voor droogte in de zomer.⁶ Deze bodem maakt **eventueel kans** inzake het aantreffen van tijdelijke steentijdartefactensites.

BOZE/22/11/30/10 - Digitale aanmaak

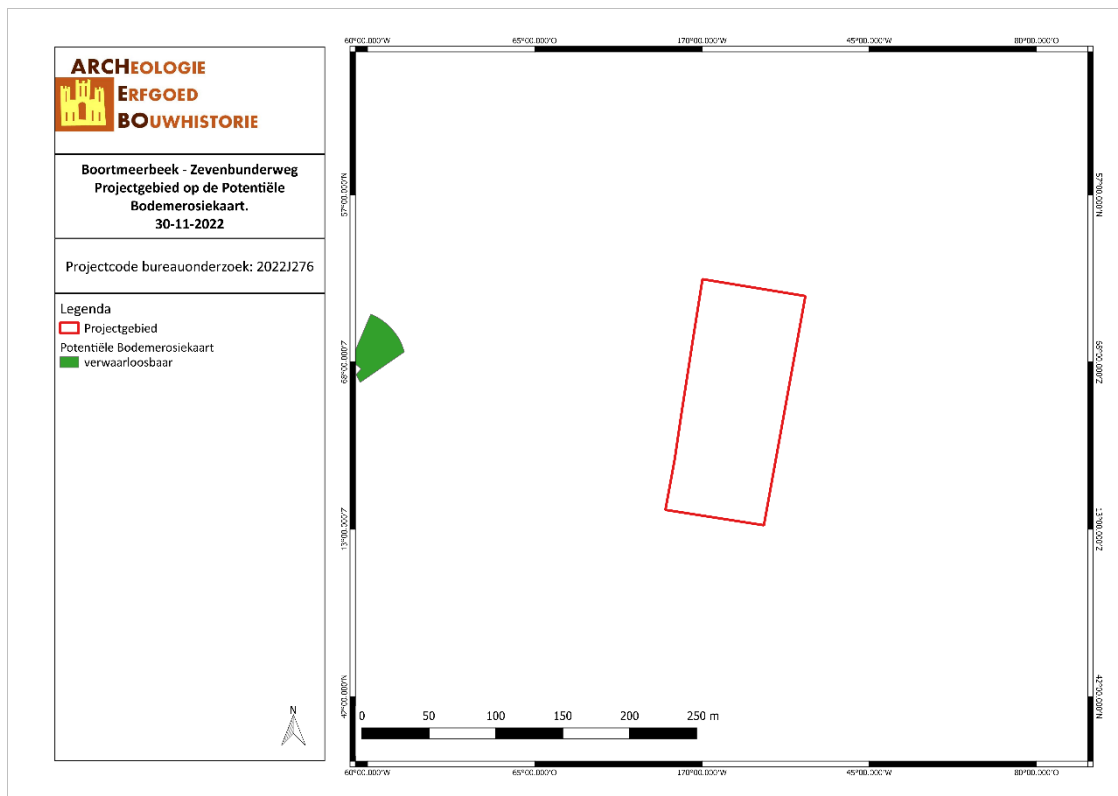
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)

Inzake de bodemerosie zijn er geen gegevens beschikbaar voor het projectgebied. Ten westen van het projectgebied is er een gebied met verwaarloosbare bodemerosie. (Fig. 14).

Volgens de bodemgebruikskarta situeert het centrale deel van het projectgebied zich op een plaats die gekarteerd wordt als gemengd bos, aangevuld met wat loofbos. (Fig. 15). Ten zuiden van het

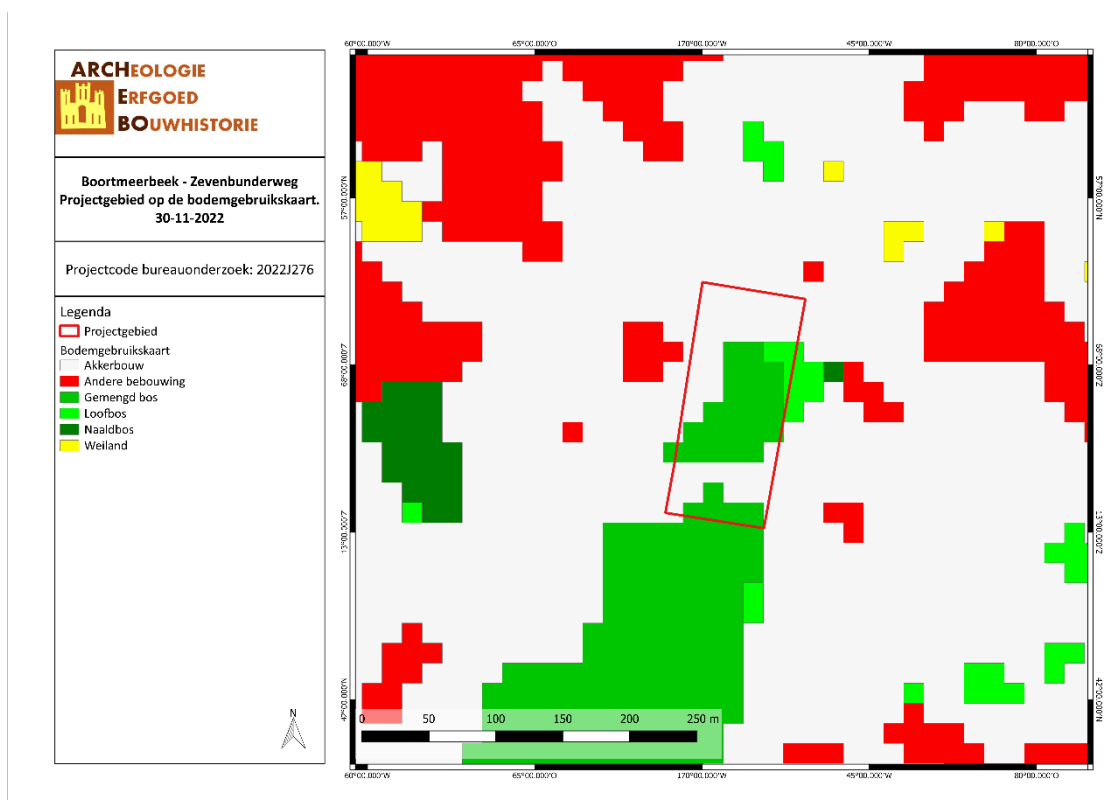
⁶ VAN RANST en C. SYS, eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Gent, 2000.

projectgebied bevindt er zich volgens de kaart een zone met gemengd loofbos. Deels op en rond het projectgebied bevindt er zich een gebied dat gekarteerd wordt als akkerbouw. Errond zijn er zones met andere bebouwingen.

BOZE/22/11/30/11 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022)

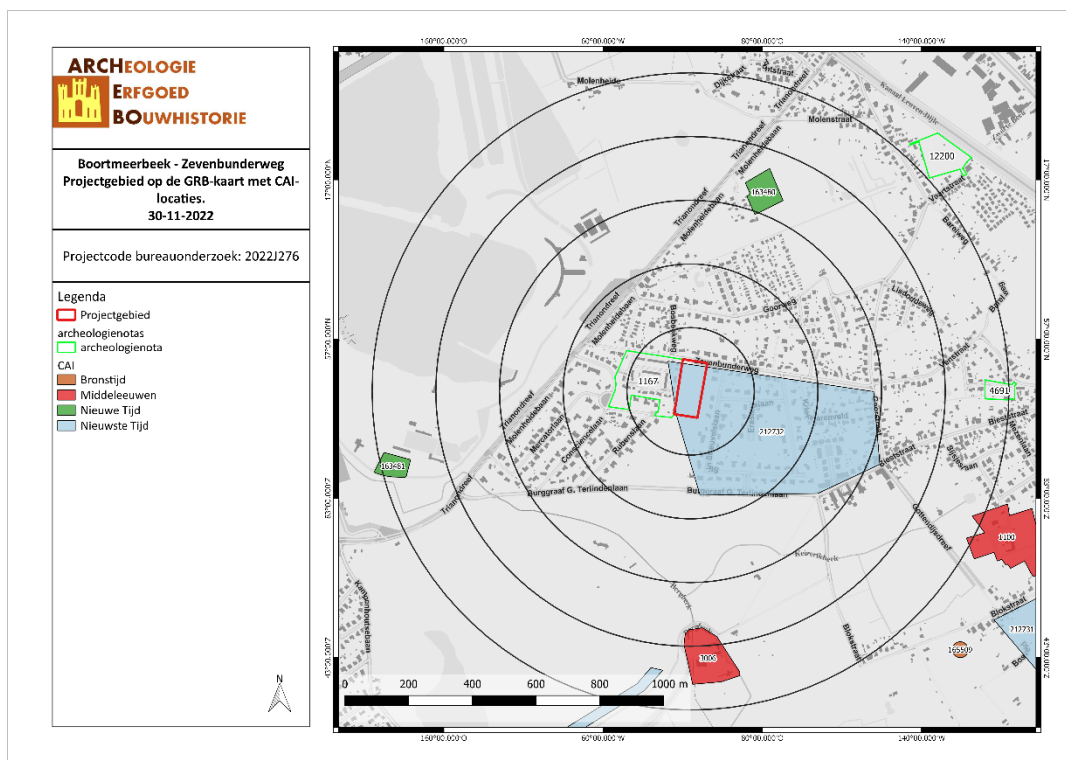
BOZE/22/11/30/12 - Digitale aanmaak

Figuur 15: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2022)

3.2 ARCHEOLOGISCHE EN ERFGOEDKUNDIGE DATA

3.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

Op en rond het projectgebied bevinden er zich enkele CAI-locaties (Fig. 16). De CAI-locaties worden hiernavolgend in chronologische volgorde besproken.

BOZE/22/11/30/13 - Digitale aanmaak

Figuur 16: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)

DIVERSE PERIODE (476 – 1500)

CAI 1100. Locatie op ca. 1009 m te ZO van het projectgebied. Aanvankelijk stond op de betreffende locatie een kasteel, waarvan twee hoeves zijn overgebleven. De hoeve ten noorden van Gottendysdomein is de oudste van de twee neerhoven. De zuidelijke neerhoeve is echter groter en werd pas gebouwd op het ogenblik dat men het eigenlijke slot tussen de twee neerhoeven ging bewonen. Op de locatie werden ook archaeologica aangetroffen uit e periode van de 16de tot de 20ste eeuw zoals een tinnen lepel uit de 16de eeuw, een aardewerkscherf uit de 18de eeuw, een fietsbel uit de 20ste eeuw.

Ook werd er op deze locatie munitie aangetroffen: er zou op deze plaats een ravitaillingsplaats uit WOI aanwezig geweest zijn.

Op zo'n 200 meter van het huidige kasteel bevindt zich tevens een klein vierkant domein aan de vier zijden omgeven met een slotgracht. Aanvankelijk bevond er zich aan de noordzijde een kleine landbrug, nog steeds zichtbaar op de meest recente stafkaart is aangeduid, maar fysiek niet meer waarneembaar.⁷

CAI 3006. Locatie op ca. 854 m ten Z van het projectgebied. Het betreft hier de locatie van een laat-middeleeuwse motte met dubbele omgrachting naar het model van de klassieke motte.

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Hoeve Gotterdijs [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1100> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Tevens is er een 17de -eeuws waterkasteeltje aanwezig.⁸

NIEUWE TIJD (1500 – 1800)

CAI 163480. Locatie op ca. 643 m. ten noorden van het projectgebied. Het betreft hier een walgrachtsite uit de 18de eeuw. De toewijzing / identificatie gebeurde op basis van kaartstudie.⁹

CAI 163481. Locatie op 975 m. te W-ZW van het projectgebied. Op basis van kaartstudie zou hier een 18de -eeuwse site met walgracht aanwezig geweest zijn.¹⁰

NIEUWSTE TIJD (1800 HEDEN)

CAI 212732. Het projectgebied situeert zich op een deel van deze CAI-locatie. Het betreft hier een bivakplaats van het Belgisch leger (1/II/2GR) uit augustus 1914.¹¹ Een **metaaldetectie op het projectgebied**, in casu op het **onderzoeksgebied**, is dus **noodzakelijk**.

CAI 212714. Locatie op ca. 994 m. ten Z van projectgebied. Het betreft hier een gevechtslinie van de Slag van Schiplaken uit de periode 1914.¹²

3.2.2 Bekrachtigde archeologienota's en nota's

Binnen een straal van 1000 m. rond het projectgebied werden een drietal archeologienota's opgesteld. (Fig. 16).

Archeologienota 1167. Voor een perceel aan de W-zijde van het projectgebied werd er een archeologienota opgesteld. De gunstige topografische ligging maakt van het terrein aantrekkelijk bewoonbaar gebied in het verleden. Tussen 1947 en 2000 werd het terrein gebruikt als camping. Intussen is het gebied bebost en braakliggend. Enkele aanwezige bomen zijn beschermd. Het terrein is echter tot op heden slechts beperkt verstoord.. Het betreffende projectgebied is gesitueerd op een gunstige plaats voor menselijke bewoning / aanwezigheid in het verleden. Er zijn enkele CAI locaties in de nabije omgeving gekend, ondermeer uit de Bronstijd en de Romeinse tijd die op gemiddeld 1 km van het onderzoeksgebied liggen. Er is een hoog potentieel aan archeologische waarden binnen het projectgebied. Teven is er kans op het aantreffen van bodemsporen uit de Bronstijd, de Romeinse tijd en de Eerste Wereldoorlog. De kans op het aantreffen van prehistorische sites is kleiner. Er werd een vervolgonderzoek geadviseerd.¹³

Archeologienota 4691. Locatie op 960 m. ten O van het projectgebied. Aan de hand van de ontstaansgeschiedenis van het lokaal aanwezig zijnde lemige zand en dekzand, kunnen in principe archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum verwacht worden. Deze oudste resten bevinden zich aan het oorspronkelijk maaiveld en tonen zich in de vorm van vuursteen en houtskoolconcentraties. Deze zijn vermoedelijk niet meer intact aanwezig omwille van het gebruik als akkerland in recentere tijden. Uit de historische bronnen en het kaartmateriaal blijkt dat het betreffende projectgebied sinds

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Kasteel van Schiplaken [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/3006> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Walgrachtsite [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/163480> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Cse de Vos Poule [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/163481> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Bivak - Zevenbunder [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/212732> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Belgische gevechtslinie - Slag van Schiplaken [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/212714> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

¹³ DE LANGHE, H., S. AUGUSTIN en E. WESEMAEL, ARON-Rapport 329, *Archeologienota Boortmeerbeek, Zevenbunderweg Masterplan deel 1*, Tongeren, 2016.

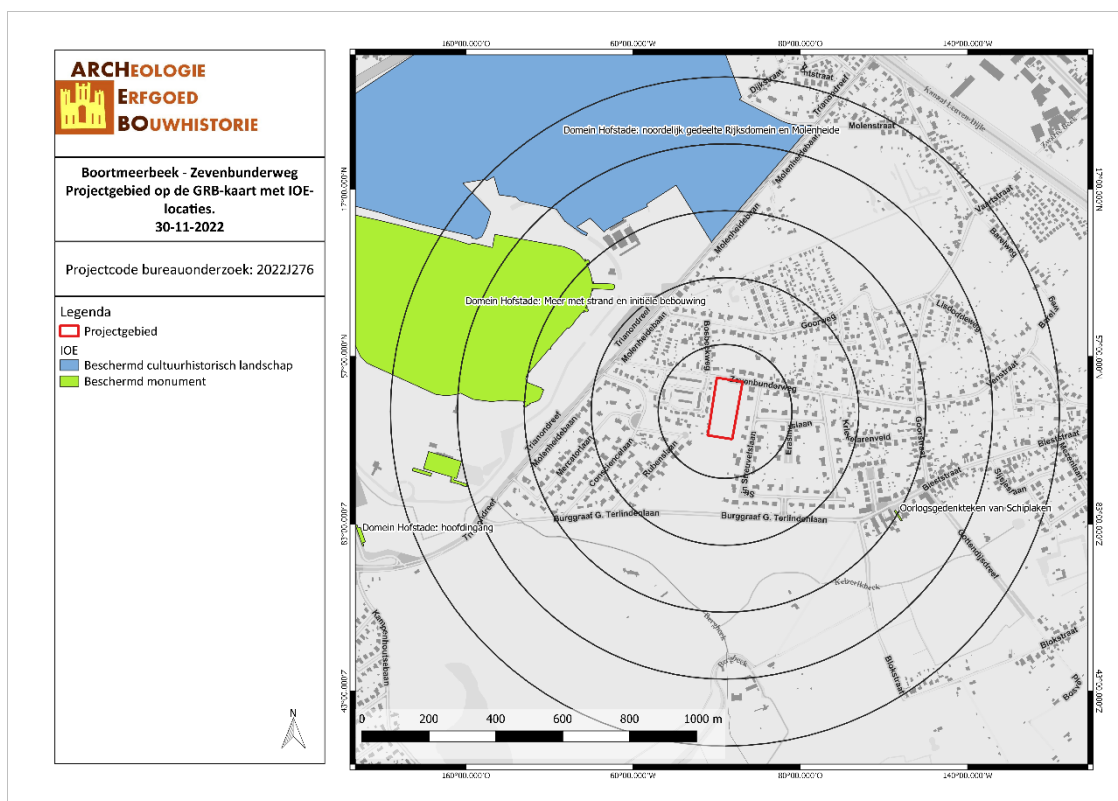
het begin van de 18de eeuw in gebruik was als bos en vervolgens als akker en weiland. Op basis van de beschikbare gegevens kan er rekening gehouden worden met verstoringen van circa 30-60 cm

Er is een archeologische potentieel inzake vuursteensites vanaf het Laat-Paleolithicum zonder latere bewoning.¹⁴

Archeologienota 12200. Locatie op ca. 1062 m. ten NO van het projectgebied. Binnen het betreffende projectgebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend.. Aan de hand van het kaartmateriaal konden achterhaald worden dat er binnen het projectgebied kleine bijbouwen stonden tussen ca. 2000 en ca. 2016. Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als OB (onder bebouwing, ter hoogte van de kanaaldijken) en PdG (matig natte lichte zandleemgronden met duidelijke humus en/of ijzer B horizont). Het projectgebied ligt binnen het brongebied van de Zwarte Beek. Deze. Zowel de ligging als bodemkundige gegevens op het terrein zijn ideaal voor Steentijdsites. Er is dan ook een hoog potentieel voor het aantreffen van dergelijke sites.

3.2.3 Inventaris Onroerend Erfgoed (IOE)

De Inventaris van het onroerend erfgoed biedt een overzicht van waardevol erfgoed in Vlaanderen. Zowel bouwkundig, archeologisch, landschappelijk als varend erfgoed zijn opgenomen in deze databank, goed voor meer dan 83.000 erfgoedobjecten in totaal. Op basis van diverse zoekcriteria kan er heel gericht naar de verschillende erfgoedobjecten gezocht worden. Erfgoedobjecten kunnen vastgesteld en/of beschermd zijn. Binnen het projectgebied bevinden zich geen vastgestelde en/of beschermde erfgoedobjecten.

BOZE/22/11/30/14 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2022)

¹⁴ SCHOUPS, A. en F.R.P.M. MIEDEMA, Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Venstraat 3-5, Schiplaken, gemeente Boortmeerbeek Een Archeologienota, Brugge, s.d.

Echter binnen een straal van 1000 m. rond het projectgebied bevinden zich enkele erfgoedrelicten (Fig. 17). Hiertoe behoren ondermeer het Domein van Hofstade met aanhorigheden; een domein dat ontstond aan het begin van de eerste helft der 20ste eeuw (zandwinning voor de aanleg van een spoorwegtracee) en groeide uit tot een recreatiedomein. In 1991 werd het modernistisch domein overgedragen aan BLOSO.¹⁵

Tevens is er nog het Oorlogsgedenkteken van Schiplaken. Dit gedenkteken is opgevat als een ereperk met 90 grafstenen voor een langgerekte imitatie-stenen muur met geprofileerde deksteen en uitlopend op pilasters waarvoor een geknielde vrouwenfiguur met lauwerkrans in de handen. de structuur loopt uit op een liggende console met gestileerd bladmotief en trigliefen. Op de muur zijn volgende opschriften aangebracht "AUX HEROS DES COMBATS DE SCHIPLAECEN"/ "26 AUGUSTUS ANNO 1914"/ "12 SEPTEMBER ANNO 1914 / "AAN DE HELDEN DER GEVECHTEN VAN SCHIPLAECEN". Centraal in de muur bevindt zich een verhoogde middenpartij waarop een bronzen vrouw met een gesneuveld soldaat. Het geheel staat op een als altaar uitgewerkte console met het opschrift "PRO PATRIA", een kruis in halfreliëf en voorafgegaan door twee trappen. In de linkerhand draagt de vrouw een bos laurietakken; met haar rechterhand houdt ze de gesneuveld soldaat bij de schouder.

De rechthoekige grafstenen, uitgevoerd in gewassen beton, dragen een gietijzeren kruisje en dito plaat met naam, graad en militaire eenheid van de betreffende militair. Het ereperk is van het grindpad gescheiden door een lage plint in breuksteen die naar het midden toe uitloopt op een kleine vierkante pijler met buxusbol en zo het podium voor de middenpartij aankondigt. Twee taxussen flankeren de middenpartij. Links vooraan een vlaggenstok met Belgische driekleur.¹⁶

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Domein Hofstade [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134164> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Oorlogsgedenkteken van Schiplaken [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/214987> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

3.3 HISTORIEK EN CARTOGRAFISCHE BRONNEN

3.3.1 Onderzoek historische bronnen

GESCHIEDENIS VAN BOORTMEERBEEK.

Schrijfwijzen van Boortmeerbeek.

E volgende schrijfwijzen voor Boortmeerbeek waren: in 1290: Borde-Meerbeke; in 1295: Bort-Meerbeke; in 1297: Boert-Meerbeke; in 1761: Bort-Meerbeke.¹⁷

Ontstaan.

De historische bronnen van Boortmeerbeek en Hever gaan terug tot in de 13e eeuw, maar de dorpen zouden mogelijk als kleine nederzettingen al omstreeks het jaar 900 hebben bestaan.

Omdat de dorpskernen ontstonden op de meest geschikte plaatsen waar het cultuurlandschap en het wegennet samenvallen is het begrijpelijk dat de kern van Boortmeerbeek op de samenvloeiing van twee oude heirbanen en dicht bij de Molenbeek gevormd werd. Deze banen zijn respectievelijk de oude heirbanen Leuven-Mechelen en Elewijt-Rijmenam; deze laatste vormde de verbindingsweg tussen twee dorpen die al in de Romeinse periode als kleine *villa* of nederzetting bestonden.

De middeleeuwen.

Eeuwenlang waren Boortmeerbeek en Hever bestuurlijk van elkaar gescheiden. Boortmeerbeek behoorde tot het Land van Brabant en werd dientengevolge bestuurd door de hertogen van Brabant. Hever ressorteerde onder de Heerlijkheid Mechelen en was bijgevolg gelieerd aan het Prinsbisdom Luik en later het graafschap Vlaanderen.

Gezien de strategische ligging van Boortmeerbeek aan de Dijle, die de oude gouwgrens vormde tussen het land van Brabant, Taxandrië (Antwerpen), het land van Rijen en het Luikse met Mechelen, was het een belangrijke grenspost van waaruit de Hertogen ieder water- en wegverkeer konden blokkeren tijdens een (militair) conflict.

Ook het in Hever gelegen kasteel *de Ravesteyn*, vele jaren afhankelijk van het Hof van Swijveghem te Muizen, speelde bij die conflicten een belangrijke militaire rol: het was als het ware de Mechelse tegenhanger van Boortmeerbeek. De eerste versterkingen op de plaats waar ook vandaag nog het (modernere) kasteel staat werden aangebracht in de dertiende eeuw en verder uitgebreid in de vroege veertiende eeuw; niet toevallig de periode waarin het Hertogdom Brabant vruchteloos probeerde het Mechelse grondgebied in te lijven.

In diezelfde periode werd een tweede kunstmatige versterking gebouwd in Schiplaken, een vrijwel onbewoonde uithoek en gehucht van Hever. Opnieuw bevindt zich vandaag de dag nog steeds een kasteel op dezelfde plek. Het kasteel van Schiplaken was evenwel omvangrijker aan gronden en bossen. Boortmeerbeek was van oudsher volledig afgestemd op de kanunniken van Zellaer en het klooster van Muizen.

¹⁷ DE SEYN, E., art. *Boortmeerbeek* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, tome 1, Brussel, 1933, p.143.

Te Boortmeerbeek was het “**Hof Audenhoven**” de belangrijkste heerlijkheid met bestuursmacht. De waterburcht “**Hof te Ghoye**”, in de Dreef, overblijfsel van het oude hof van Meerbeek waarin voor 1300 de oude ridders “de Helrode” en later de “Meerbeeks” verbleven (die overigens dicht bij de hertogen van Brabant stonden), was eveneens een belangrijk domein. Het laatste kasteel in het domein Audenhoven werd pas omstreeks 1950 gesloopt. Het hof te Ghoye verdween al in 1855 toen het afgebroken werd door gravin d'Oultremont, prinses de Ligne.

Tijdens de perikelen van de 16de eeuw werden meerdere woningen te Boortmeerbeek geplunderd en platgebrand.¹⁸

In 1644 kocht Suzanne de Meulenaer, de weduwe van ridder Charles de Santa-Cruz, de heerlijkheid Boortmeerbeek van de toenmalige koning van Spanje. Suzanne de Meulenaer behoorde tot de familie van Santa-Cruz. Als gevolg echter van het uitsterven van deze familie, gaat de heerlijkheid over naar Antoinette Baltine Tucher, de meest nabije erfgename.¹⁹

De 18de en 19de eeuw.

In 1710 schonk de hogervermelde Antoinette Baltine Tucher het leengoed aan het feodale hof van Brabant. Nadien behoorde het leengoed middels kooprecht toe aan de Familie Canaert d'Hamale.²⁰

In de vroege 18e eeuw was een zekere J.F. de Santa Cruz de heer van Boortmeerbeek, de achter de kerk wonende Hendrik Schots was van 1688 tot en met 1707 zijn officier.

De latere Leuvensesteenweg en het kanaal Leuven-Dijle (Leuvense vaart) vormden de afscheiding tussen Boortmeerbeek, Hever en Schiplaken. Al de bossen ten zuiden van de steenweg / het kanaal vormden één groot geheel rond het oude kasteel van Schiplaken, en werden door Ferraris herleid tot *Plantsoenbos* op zijn topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden.

In de vroege 19de eeuw bestond Boortmeerbeek voor een helft uit primitief akkerland rond het domein Audenhoven en de andere helft uit gemeenschappelijke beemden rond de dorpskern en het Hof te Ghoye.

Vanaf de helft van de 19de eeuw werden aan spoorlijn 53 station Boortmeerbeek, station Biststraat en station Hever geopend. In 1984 werd station Biststraat weer gesloten.

De Eerste Wereldoorlog.

In 1914 werden er te Boortmeerbeek 103 huizen platgebrand, 300 huizen werden geplunderd en vijf inwoners werden gedood. In september 1914 werd de kerk door de Duitse bezetter vernield.²¹

De Tweede Wereldoorlog.

Boortmeerbeek werd in de Tweede Wereldoorlog op de kaart gezet door enkele jonge verzetsstrijders uit het Brusselse die op de spoorlijn een Jodentransport (het XX^{ste} Konvooi) tegenhielden en zo enkele Joden van de gaskamers in Auschwitz wisten te redden. Dit was het enige Jodentransport dat tijdens de Tweede Wereldoorlog in Europa kon worden tegengehouden. De gemeente Boortmeerbeek heeft in 1993 een gedenkteken opgericht nabij het treinstation.

¹⁸ DE SEYN, E., art. *Boortmeerbeek* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, tome 1, Brussel, 1933, p. 142-143.

¹⁹ DE SEYN, E., art. *Boortmeerbeek* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, tome 1, Brussel, 1933, p. 143.

²⁰ DE SEYN, E., art. *Boortmeerbeek* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, tome 1, Brussel, 1933, p. 143.

²¹ DE SEYN, E., art. *Boortmeerbeek* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges*, tome 1, Brussel, 1933, p. 143.

Buurtbewoners meldden dat er tijdens de eindfase van de Tweede Wereldoorlog een V1 was ingeslagen nabij de Wespelaarsebaan en de treinroute Mechelen-Leuven. V-1's werden door de Duitsers afgevuurd richting Mechelen. Tijdens de zomermaanden van 1944 (juni of juli) dropte een bommenwerper van de geallieerden zijn bommen over de velden nabij de Hollestraat. Er is geen weet of dit vliegtuig is neergestort of veilig is kunnen landen.

GESCHIEDENIS VAN SCHIPLAKEN.²²

De 18de eeuw.

Op de Ferraris-kaart van 1777-78 is duidelijk vast te stellen dat er in die periode nog geen sprake was van een dorp. Verspreid over de Biest- en Venstraat stonden er in totaal nog geen 25 boerderijtjes die zeer verspreid gelegen waren. Een kerk stond er niet, maar er was wel het Château de Gottendys. De directe omgeving was, nog veel meer dan vandaag, beheerst door bossen, met name het Plantsoenbosch. Een heel eind naar het westen was er voorts nog het Château de Scheplaeken, waar het later ontstane dorp naar genoemd is.

De 19de eeuw.

Tot in de 19de eeuw bestond Schiplaken hoofdzakelijk uit bos en heide, al begon het gehuchtje zich wel meer en meer te ontwikkelen. Zo toont de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) toch al een 40-tal woningen.

De 20ste eeuw.

De parochie van Schiplaken werd in 1907 gesticht door burggraaf Terlinden, de eigenaar van het naburige kasteel.

In 1914 was Schiplaken het toneel van hevige gevechten. 35 huizen werden platgebrand evenals het Kasteel van Schiplaken. Twee inwoners werden door de Duitse bezetter gedood.²³ Een monument op de begraafplaats brengt hulde aan de helden van deze gevechten.

²² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Schiplaken>

²³ DE SEYN, E., art. *Hever* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges, tome 1*, Brussel, 1933, p. 512.

3.3.2 Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen

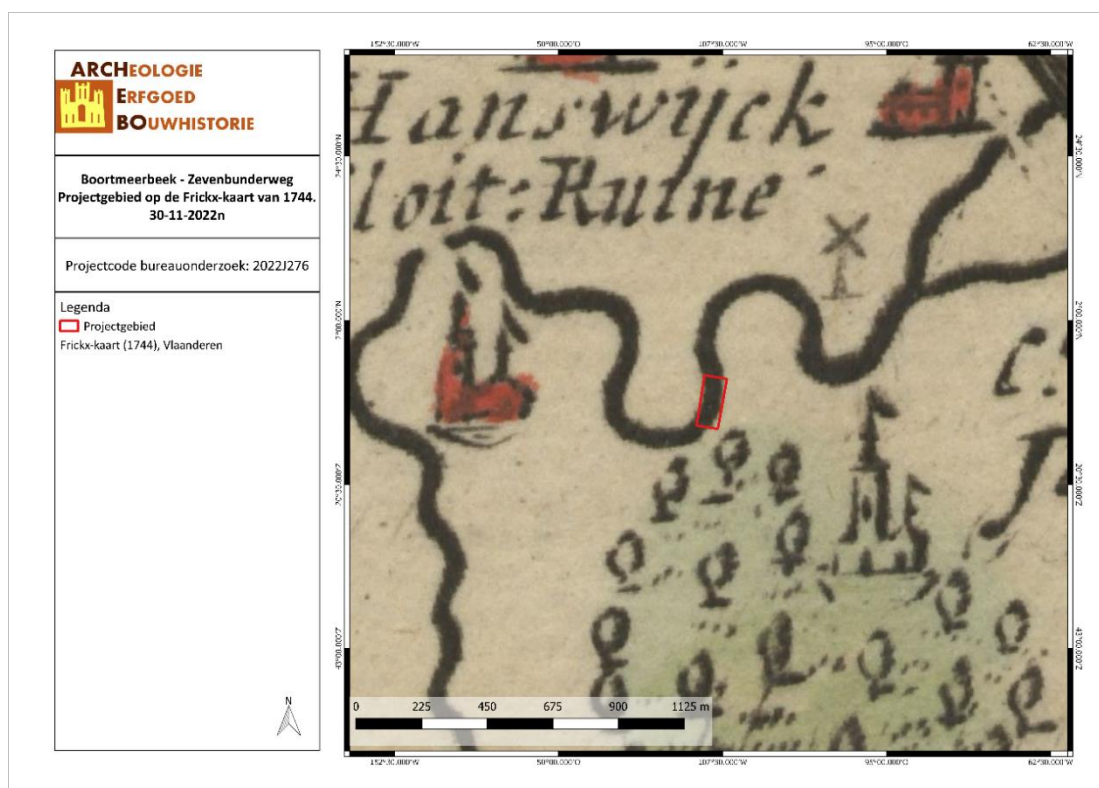
Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 18de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

Vooreerst worden enkele pre-19de -eeuwse cartografische bronnen behandeld zoals de Villaret-kaart en de Ferraris-kaart. De Villaret-kaart is de eerste topografische kaart van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. Ze werd gemaakt tussen 1745 en 1748 in opdracht van Lodewijk XV van Frankrijk en werd genoemd naar een van de makers, Jean Villaret (1703-1784). De Ferraris-kaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn.

DE 18DE EEUW

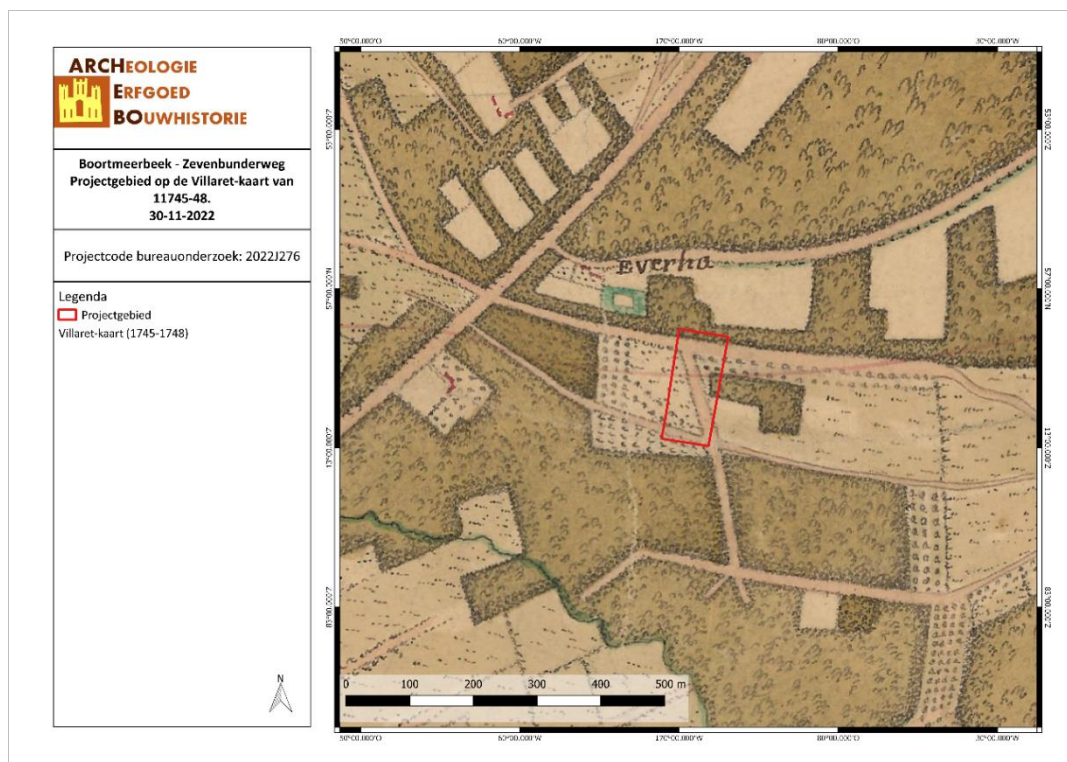
Een eerste historische kaart, betreft de Frickx-kaart uit 1744. Hoewel deze kaart weinig bruikbaar is kan ze wel globale informatie verlenen over het landschap. (Fig. 18).

BOZE/22/11/30/15 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Het projectgebied op de Frickx-kaart van 1744. (Geopunt, 2022)

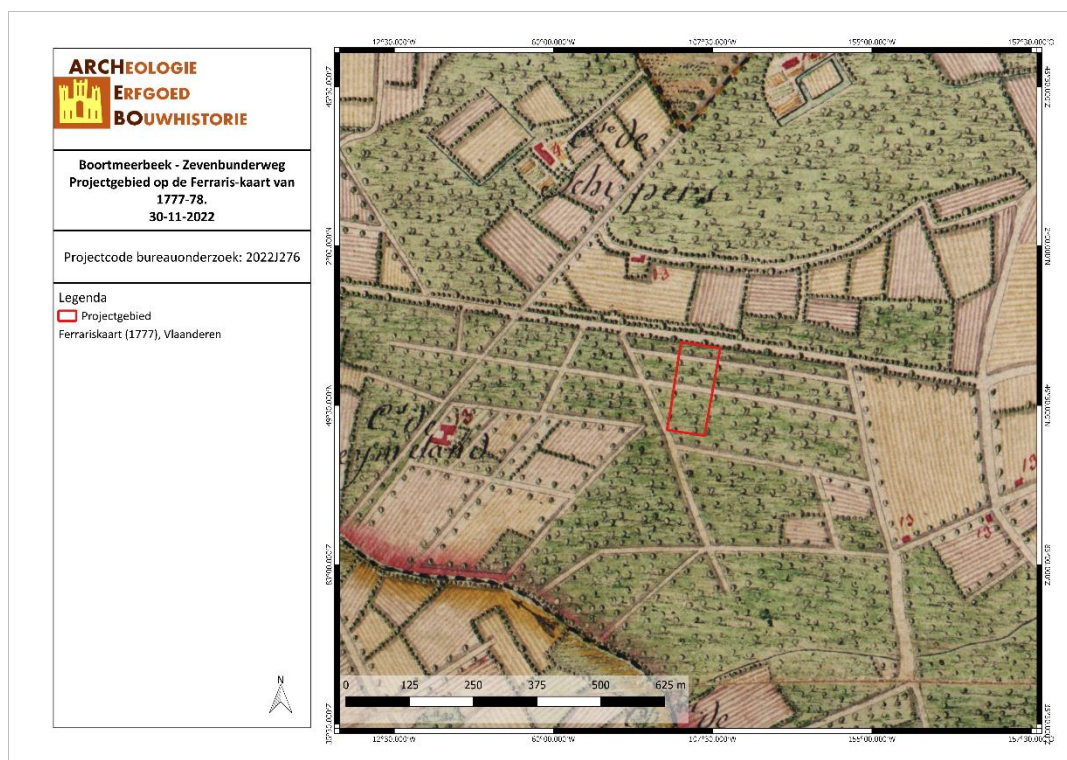
Zo blijken er wat gebouwtjes zichtbaar te zijn maar de lokalisatie ervan is problematisch en onduidelijk. Ook de interpretatie stelt problemen.

BOZE/22/11/30/16 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Het projectgebied op de Villaret-kaart van 1745-48. (Geopunt, 2022)

De Villaret-kaart uit 1745-48 geeft aan dat het projectgebied in een landbouwzone viel met aan de noord-, zuid- en westzijde bos. Bovendien lijkt er een weg diagonaal over het projectgebied te lopen en dit van N naar Z. Dit is evenwel een fout die te wijten is aan een niet al te precieze georeferentie door het QGIS-programma van. Dwars over de uiterste zuidzijde van het projectgebied liep er een weg. De bebouwing in de regio is zeer beperkt. **Het projectgebied zelf is onbebouwd.**(Fig. 19).

BOZE/22/11/30/17 - Digitale aanmaak

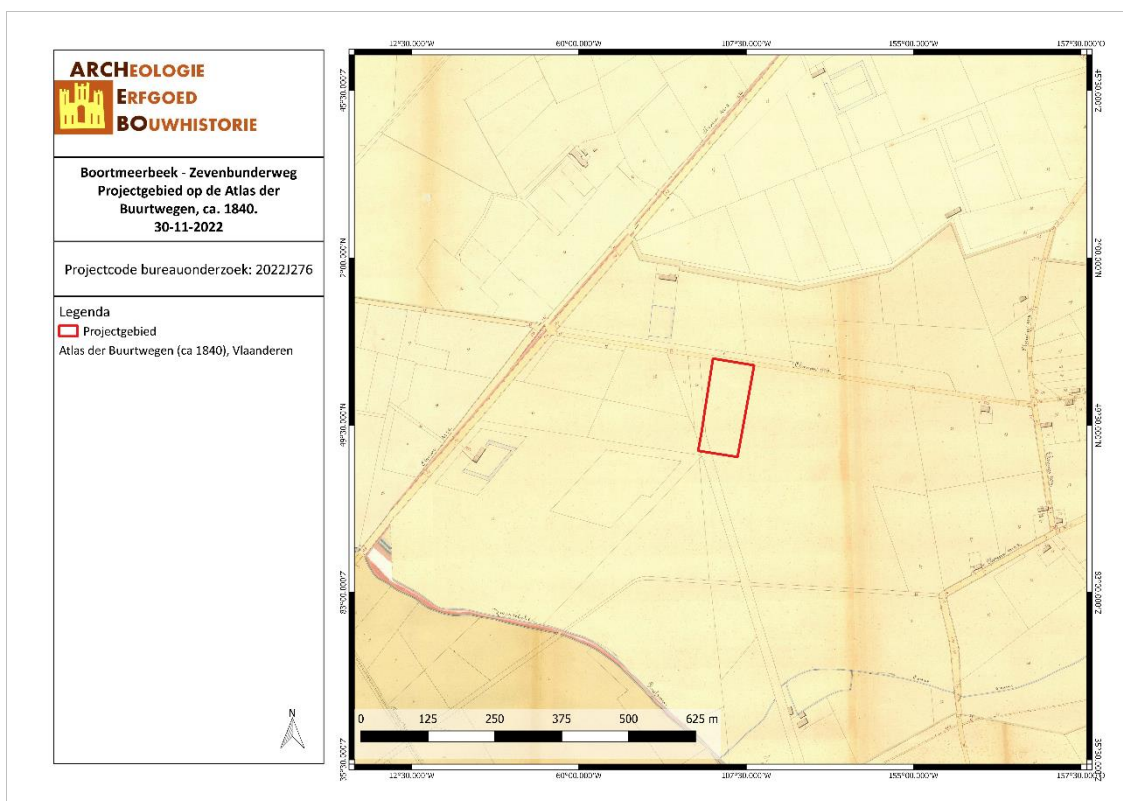
Figuur 20: Het projectgebied op de Ferraris-kaart van 1777-78. (Geopunt, 2022)

De Ferraris-kaart uit 1777-78 toont dan weer verschillen met de Villaret-kaart. (Fig. 20). Ten eerste is er het gewijzigd bodemgebruik. Het stuk landbouwgrond is blijkbaar omgevormd tot een soort weide met bomen (boomgaard?). Ten tweede zijn er op het niveau van de wegen eveneens wijzigingen vast te stellen. De wegen zoals afgebeeld op de Villaret-kaart zijn verdwenen. Nu lopen er over het centraal deel en het noordelijk deel van het projectgebied twee wegen parallel aan elkaar en dit parallel met de huidige Zevenbunderweg.(veldwegjes?). **Het projectgebied is onbebouwd.** De bebouwing in de regio is eerder verwaarloosbaar te noemen: slechts hier en daar een hoeve of boerderijtje. De regio heeft een uitgesproken ruraal karakter

Conclusie voor de 18de -eeuwse kaarten: het terrein was **onbebouwd**. Op een bepaald ogenblik was de zone van het projectgebied landbouwgrond om later te wijzigen in een weide met bomen (boomgaard?). Het wegenpatroon lijkt op gezette tijdstippen te wijzigen.

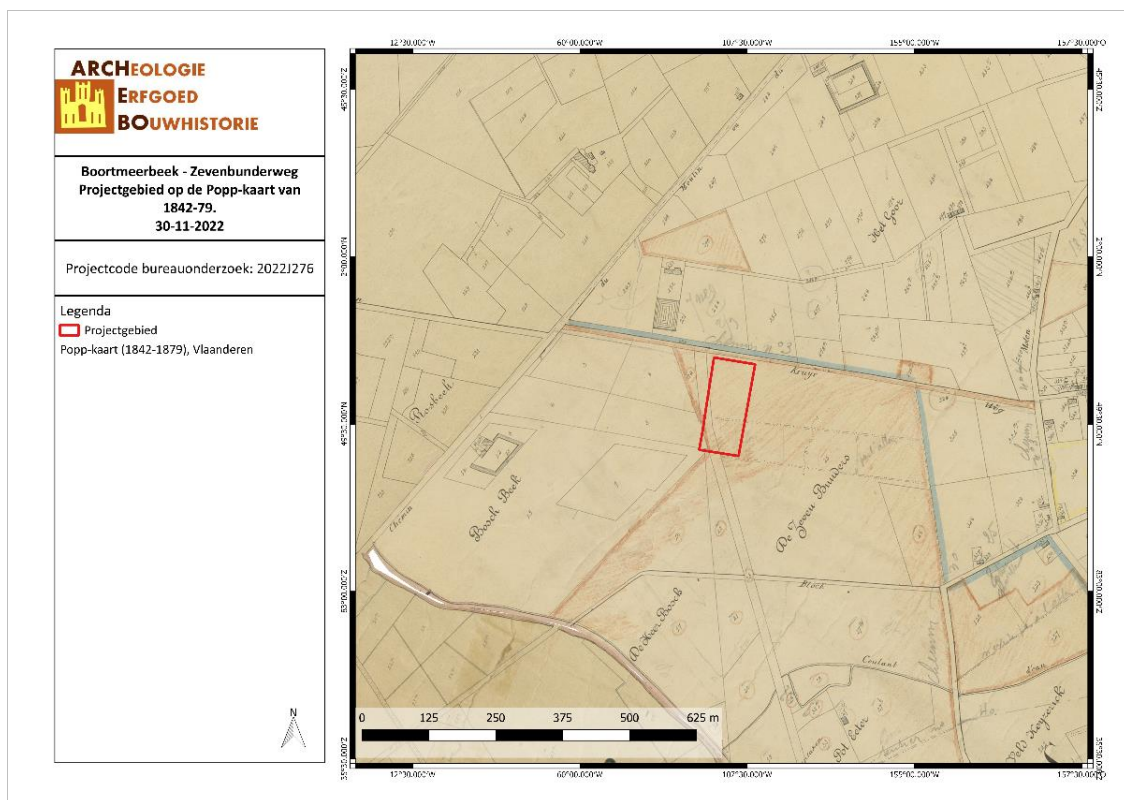
DE 19DE EEUW

De eerste betrouwbare kaarten dateren echter uit de 19de eeuw. Vooreerst is er de Atlas der Buurtwegen uit ca. 1840.(Fig. 21). Deze kaart levert zowel voor het projectgebied als de omgeving errond weinig tot geen bruikbare informatie. Er is een percelering aangegeven, de belangrijke wegen worden weergegeven en de aanwezige gebouwen in de regio worden getoond. Inzake het projectgebied valt er geen informatie te melden: het blijft **onbebouwd**. Het projectgebied wordt aan de uiterste zuidwest-punt oversneden door een diagonaal verlopende weg. Deze kaart geeft geen informatie over het bodemgebruik.

BOZE/22/11/30/18 - Digitale aanmaak

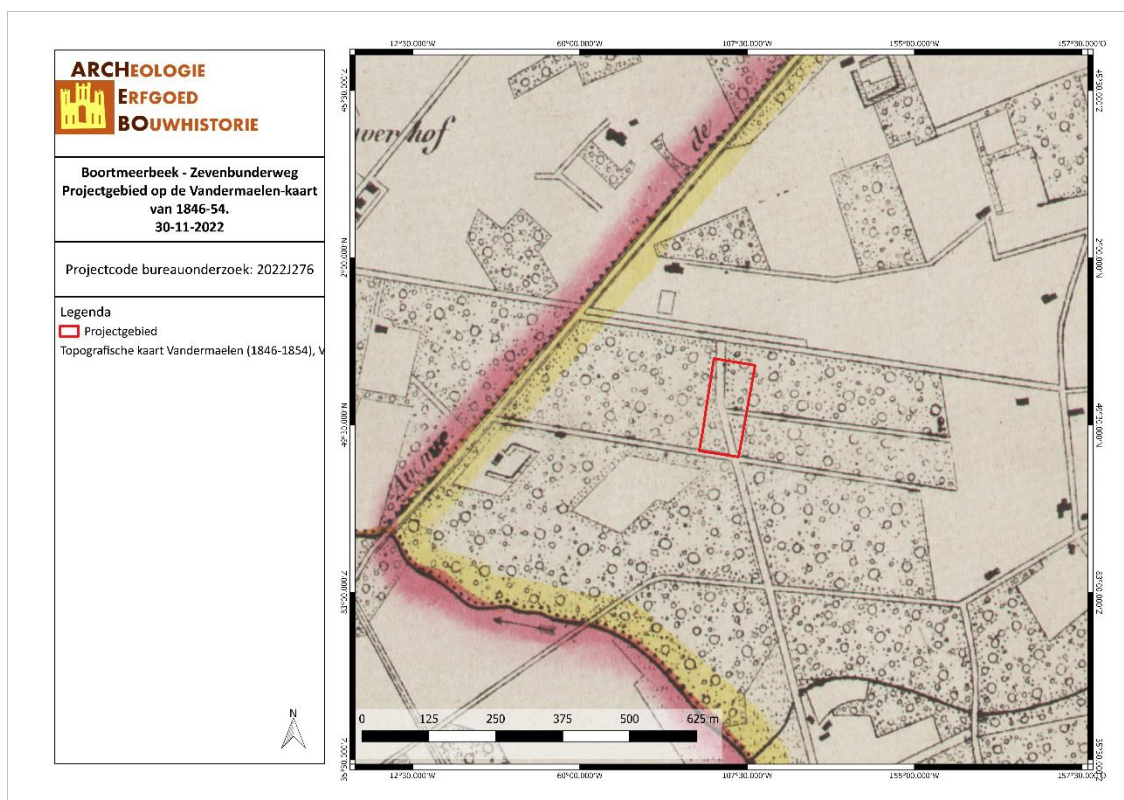
Figuur 21: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen van ca. 1840. (Geopunt, 2022)

BOZE/22/11/30/19 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Het projectgebied op de Popp-kaart van 1842-79. (Geopunt, 2022)

Ook de Popp-kaart van 1842-79 toont nauwelijks verschil met de Atlas der Buurtwegen. (Fig. 22). Het lijkt haast en kopie te zijn van de Atlas der Buurtwegen. Het projectgebied blijft **onbebouwd** en er de bebouwing in de omgeving is zeer beperkt. Percelering en wegen worden weergegeven

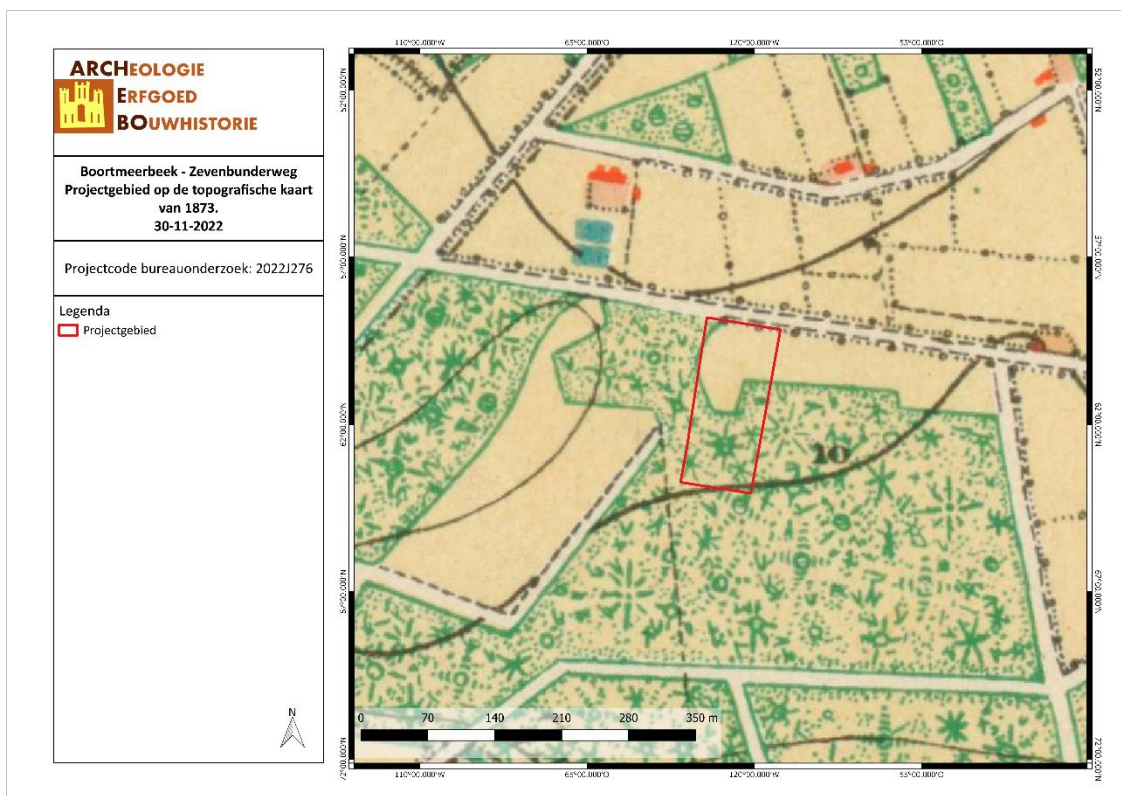

BOZE/22/11/30/20 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Vandermaelen-kaart. (Geopunt, 2022)

De **Vandermaelen-kaart** geeft aan dat het projectgebied zich blijkbaar situeert in een soort bosgebied (Fig. 23). Het lijkt wel om een soort weide met bomen te gaan; iets wat reeds op de Ferraris-kaart kon vastgesteld worden. Centraal op het projectgebied is er nog steeds één weg zichtbaar die dwars over het perceel verloopt en dit parallel met de Zevenbunderweg. Volgens de betreffende kaart zou er ook nog een weg quasi diagonaal over het projectgebied lopen. Dit is echter een fout die te wijten is aan de data van het QGIS-programma. Deze diagonaal verlopende weg liep wel degelijk langsheen de westzijde van het projectgebied en niet erover zoals de kaart wil doen geloven. Het projectgebied is **onbebouwd**.

De bebouwing in de regio blijft eerder een marginaal fenomeen en blijft slechts beperkt tot enkele hoevegebouwen en boerderijtjes. De regio lijkt niet echt tot ontwikkeling te komen.

BOZE/22/11/30/21 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1873. (Cartesius, 2022)

De **topografische kaart van 1873** geeft aan dat de wegen langs en over het projectgebied verdwenen zijn (Fig. 24). Het noordelijk gedeelte van het projectgebied lijkt terug landbouwgebied te zijn, terwijl het zuidelijk gedeelte uit bos bestaat (thans nog steeds ingekleurd als natuurgebied). Het projectgebied is nog steeds **onbebouwd**.

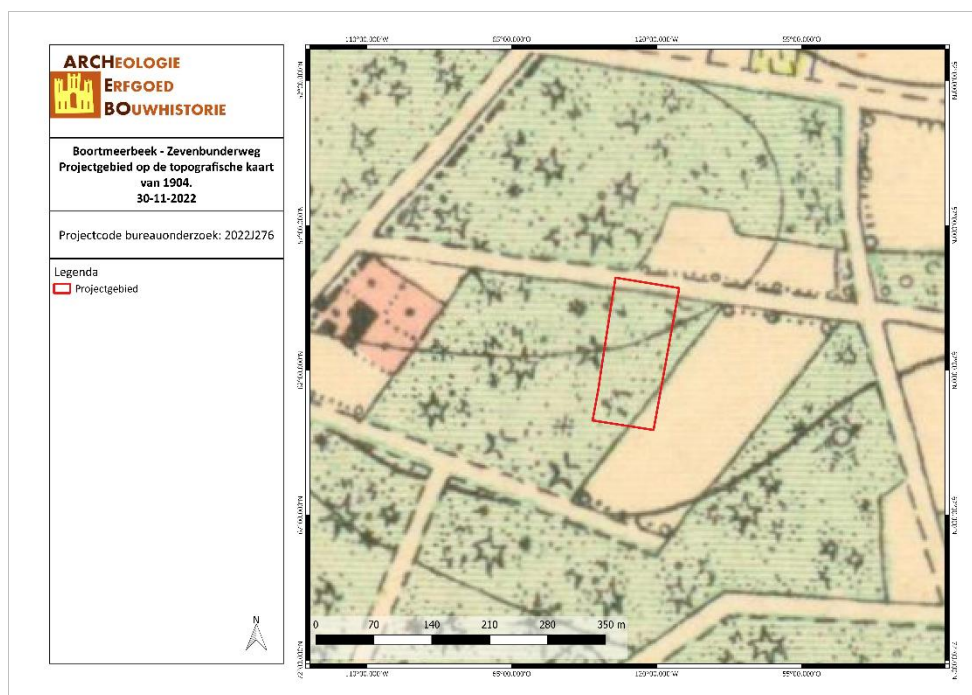
De bebouwing in de ruime omtrek rond het projectgebied blijft ook nu weer marginaal met slechts hier en daar een gebouw (hoeve, boerderijtje,...).

Conclusie voor de 19de -eeuwse kaarten: het terrein was **onbebouwd**. Inzake het bodemgebruik kon vastgesteld worden dat dit voor het projectgebied deels landbouwgrond en deels bosgrond was. Vooral het aspect "bebossing" kan van belang zijn. Door de **beworteling** van de grond kan het **bodemarchief schade oplopen**. Het wegpatroon wijzigde en dit voornamelijk voor wat de landwegeltjes betrof.

DE 20ste en 21ste EEUW

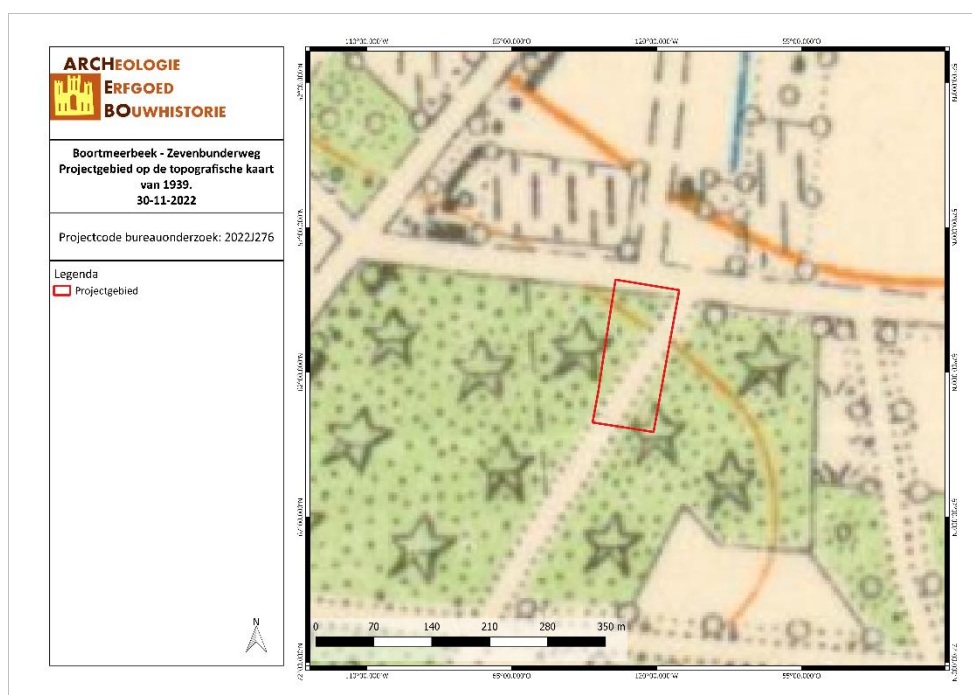
Voor informatie met betrekking tot de toestand in de 20ste eeuw, is men aangewezen op topografische kaarten en luchtfoto's

Voor wat de **topografische kaart van 1904** betreft, kan er alleen vastgesteld worden dat het volledige projectgebied bebost was (Fig. 25). Het projectgebied was bovendien **onbebouwd**. De hoofdwegen beginnen zich duidelijker te profileren (mogelijk met verbeteringen waardoor de regio beter ontsloten kon worden). De bebouwing in de ruime omtrek blijft nog steeds een marginaal verschijnsel.

BOZE/22/11/30/22 - Digitale aanmaak

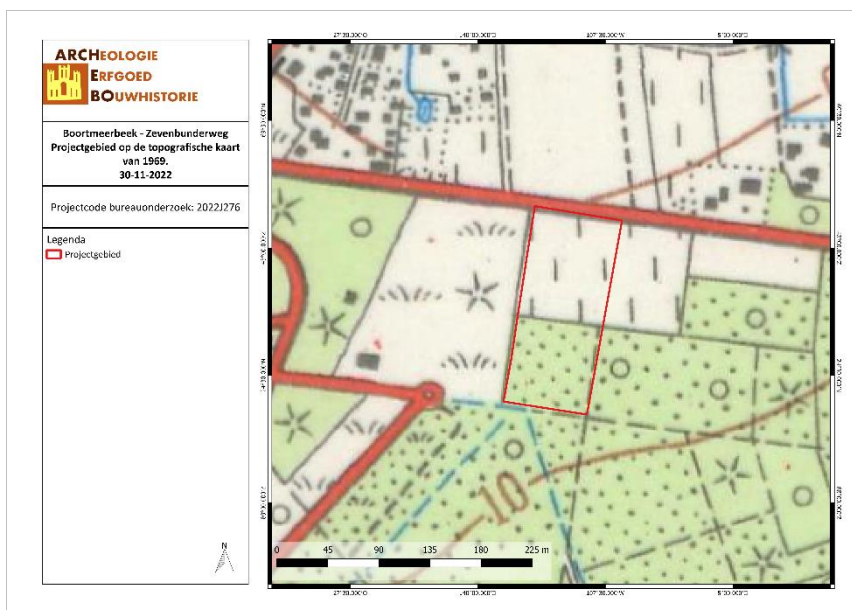
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1904. (Cartesius, 2022)

BOZE/22/11/30/23 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1939. (Cartesius, 2022)

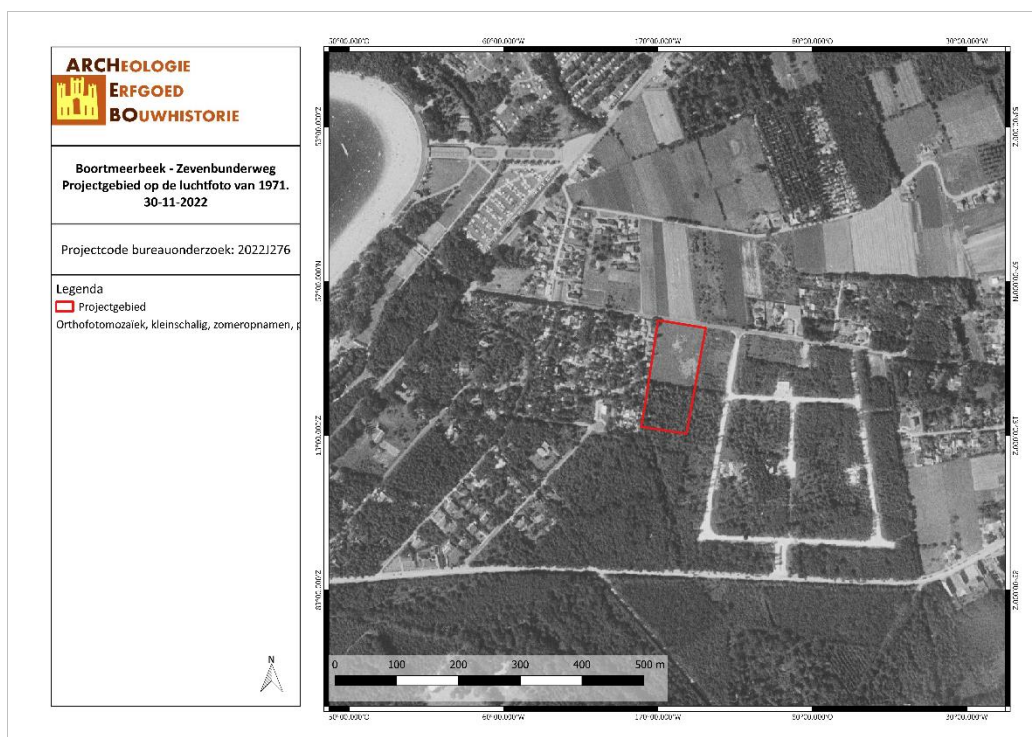
De **topografische kaart van 1939** toont nog steeds aan dat er zich op het projectgebied een bos bevindt. (Fig. 26). Nieuw is de weg die diagonaal over het projectgebied loopt, ditmaal van de NO-hoek naar de ZW-hoek van het projectgebied. Het projectgebied zelf blijft **onbebouwd**.

BOZE/22/11/30/24 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1969. (Cartesius, 2022)

Op de **topografische kaart van 1969** kan duidelijk vastgesteld worden dat het noordelijk deel van het projectgebied gebruikt werd als landbouwgrond terwijl het zuidelijk gedeelte bebost is (Fig. 27). Aangezien het bos van het noordelijk gedeelte verwijderd werd (inclusief het verwijderen van de wortels en stronken), dient men in deze zone van het projectgebied rekening te houden met schade en versterking van het bodemarchief. De bebouwing in de regio begint zeer duidelijk toe te nemen. Het projectgebied is nog steeds **onbebouwd**.

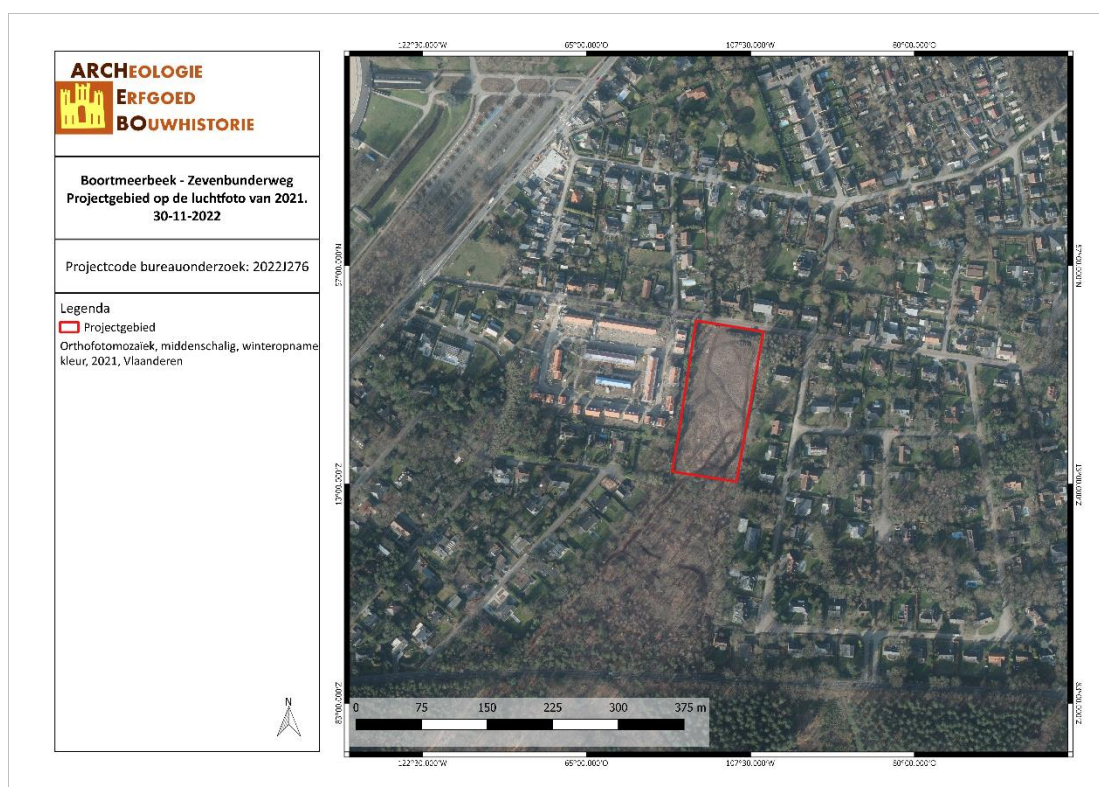

BOZE/22/11/30/25 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971. (Geopunt, 2022)

De **luchtfoto van 1971** bevestigt de gegevens van de topografische kaart van 1969 (Fig. 28). Het noordelijk gedeelte van het projectgebied betreft landbouwgrond terwijl het zuidelijk gedeelte bebost is. Bovendien toont de luchtfoto zeer duidelijk dat er wegen in de ruime omgeving van het projectgebied bijkomen, wegen die duidelijk bijdragen aan de ontsluiting van het gebied. Dit laatste blijkt trouwens uit de duidelijk fors toegenomen bebouwing in de ruime omgeving rond het projectgebied. Het projectgebied is nog steeds **onbebouwd**.

Op de **luchtfoto van 2021** is duidelijk merkbaar dat het volledige projectgebied braakliggend is, van gehele of gedeeltelijke bebossing is er geen sprake meer (het bos op het zuidelijk gedeelte is eveneens verdwenen (Fig. 29). Er is nog steeds **geen bebouwing** aanwezig. De bebouwing in de regio is duidelijk toegenomen, de ontsluiting en ontginning van het gebied is en feit. Naast lintbebouwing is er ook de tendens tot inbreiding merkbaar.

BOZE/22/11/30/26 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2021 (Geopunt, 2022)

Conclusie voor de 20ste en 21ste-eeuwse kaarten en luchtfoto's. Het terrein was aanvankelijk nog bebost, maar zal gaandeweg volledig ontbost worden. Vooral het aspect van **bebossing** en het later **verwijderen** van dit bos **kan schade toegebracht hebben aan het bodemarchief** (beworteling en het verwijderen van de wortels en stronken kunnen een belangrijke impact gehad hebben op het bodemarchief). Ook in de 20ste en 21ste eeuw bleef het projectgebied **onbebouwd**.

Eindconclusie: de studie van zowel het historisch cartografisch materiaal als van kaartmateriaal uit de 20ste en 21ste eeuw aangevuld met luchtfoto's van het projectgebied toont aan dat het projectgebied **onbebouwd** is gebleven. Bovendien zijn er op bepaalde ogenblikken (land)wegen op aangelegd, die later terug verdwenen. Belangrijk in deze is ook het bodemgebruik: dit lijkt nogal eens te wisselen van landbouwgrond naar bebossing en terug. Vooral het aspect van de bebossing en de verwijdering ervan (beworteling en uittrekken / uitgraven van wortels) kan belangrijke schade toegebracht hebben aan het bodemarchief.

3.4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Op basis van bovenstaande gegevens kan er een verwachting opgesteld worden naar mogelijke archeologische waarden binnen het projectgebied.

Volgens de bodemkaart bevindt het projectgebied zich grotendeels op een bodem die gekarteerd wordt als **Sdg** (althans het noordelijk deel). Het uiterste zuidelijk gedeelte bevindt zich op een bodem die gekarteerd werd als **Scg**.

Sdg-bodems zijn **matig natte lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De bouwvoor van deze gronden is iets dikker en humeuzer dan bij de matig droge Podzolen op lemig zand. Hij is soms gevlekt met resten van de E horizont en brokjes Podzol B. De Podzol B is 20-40 cm dik en zwak verhit. De wintergrondwaterstand rijkt tot in het onderste gedeelte van de Podzol B, zodat de roestverschijnselen die tussen 40 en 60 cm beginnen in veel gevallen moeilijk waarneembaar zijn. In de golvende gebieden komt veelal een Tertiair substraat voor. De waterhuishouding is goed in de zomer, maar iets **te nat in de winter** vooral wanneer een kleiig substraat op geringe diepte voorkomt, daarom zijn de bodems laat in de lente. Deze bodem is vermoedelijk iets **te nat om enige kans te maken op het aantreffen van steentijdartefactensites**.

Scg-bodems zijn **matig droge lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De series Scf en Scg zijn matig droge Podzolen. Zoals alle matig droge zandgronden zijn ze gevoelig voor droogte in de zomer. Deze bodem maakt **eventueel kans** inzake het aantreffen van tijdelijke **steentijdartefactensites**.

Op ca. 594 m. ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Bergbeek en ten zuidoosten op ca. 615 m. van het projectgebied bevindt zich de Keizerikbeek. Gezien deze **relatief grote afstand tot water** maakt deze locatie **minder kans** inzake het aantreffen van (tijdelijke) **steentijdartefactensites**.

Het projectgebied ligt ongeveer tussen de 10m. en de 11,50 m. boven de zeespiegel. Het zuidelijk gedeelte van het projectgebied lijkt iets hoger te liggen dan het noordelijk gedeelte en lijkt volgens het Digitaal Hoogtemodel op een zeer bescheiden "heuveltop" (als men dit zo mag noemen) te liggen. De afhelling gebeurt dus in noordelijke richting. Qua hoogteligging is het terrein wel interessant voor het aantreffen van steentijdartefactensites, echter de oriëntatie is verre van optimaal en de afstand tot water lijkt te groot.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied **geen bebouwing aanwezig** is geweest, **sinds de tweede helft van de 18de eeuw**. Binnen het projectgebied werden er sinds de 18de eeuw **wel enkele wegen** (landwegen) aangelegd die na verloop van tijd terug verdwenen. In diezelfde periode wisselden **bebouwing en landbouwactiviteit** elkaar af op het projectgebied.

Het projectgebied ligt op het westelijk deel van **CAI-locatie 212732**. Namelijk een bivakplaats van het Belgisch leger (1/II/2GR) uit augustus 1914. Hierdoor is een **metaaldetectie op het projectgebied**, in casu **onderzoeksgebied, noodzakelijk**. De andere nabijgelegen CAI-locaties betreffen diverse perioden van de 16de tot de 20ste eeuw waaronder een laatmiddeleeuws motte, een 18de -eeuwse walgrachtsite en een gevechtlinie van de Slag van Schiplaken van 1914.

De conclusie inzake het projectgebied is zondermeer duidelijk: de studie van het historisch cartografisch materiaal evenals de studie van topografische kaarten en luchtfoto's geven aan dat het projectgebied **sinds de 18de eeuw onbebouwd** is gebleven. Hierbij wisselde het bodemgebruik tussen **bebouwing en landbouwgrond**. Vooral de bebouwing en de ontbossing van het terrein hebben vrijwel zeker tot (matige?) **verstoringen van het bodemarchief** geleid.

Indien er een verkavelingsvergunning afgeleverd wordt, dan valt er te verwachten dat er **belangrijke en ingrijpende verstoringen van de bodem** van het projectgebied, in casu het onderzoeksgebied, zullen plaatsgrijpen zoals het aanleggen van nutsleidingen, private rioleringen, het plaatsen van verplichte regenwaterputten, het uitgraven van bouwputten en funderingen,.... Alles hangt echter af van het verkrijgen van een verkavelingsvergunning.

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van het Neolithicum tot en met de Nieuwste Tijd. Binnen een straal van minimaal 1 km rondom het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het potentieel voor kenniswinst is bijgevolg groot.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 ALGEMEEN

Naar aanleiding van een aanvraag tot verkavelingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Zevenbunderweg te Boortmeerbeek. (Provincie Vlaams-Brabant) Binnen het projectgebied zal de grond verkaveld worden in 4 loten. Te weten de loten 1 t/m 4 voor woningbouw. Deze loten situeren zich op de noordelijke helft van het projectgebied (zone op het gewestplan ingekleurd voor bewoning). Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 13227,42 m². waarbij de zone voor bebouwing ongeveer 3887 m². bedraagt. De zone voor bebouwing zal het onderzoeksgebied worden.

4.2 BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. *Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?*

Het projectgebied ligt pal op het westelijk deel van **CAI-locatie 212732**. Namelijk een bivakplaats van het Belgisch leger (1/II/2GR) uit augustus 1914. Hierdoor is een **metaaldetectieonderzoek op het projectgebied**, meer in het bijzonder op het **onderzoeksgebied**, **noodzakelijk**. De andere nabijgelegen CAI-locaties betreffen diverse perioden van de 16de tot de 20ste eeuw waaronder een laatmiddeleeuwse motte, een 18de -eeuwse walgrachtsite en een gevechtlinie van de Slag van Schiplaken van 1914.

2. *Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?*

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied **geen bebouwing aanwezig** is geweest, **sinds de tweede helft van de 18de eeuw**. Binnen het projectgebied werden er sinds de 18de eeuw **wel enkele wegen** (landwegen) aangelegd die na verloop van tijd terug verdwenen. In diezelfde periode wisselden **bebouwing / ontbossing** (met mogelijke bodemverstoring) **en landbouwactiviteit** elkaar af op het projectgebied.

3. *Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het projectgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?*

Op basis van de huidige gegevens kan er geen uitsluitsel gemaakt worden over eventueel te verwachten sporen. Echter, op ca. 594 m. ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Bergbeek en ten zuidoosten op ca. 615 m. van het projectgebied bevindt zich de Keizerikbeek. Gezien deze **relatief grote afstand tot water** maakt deze locatie **minder kans** inzake het aantreffen van (tijdelijke) **steentijdartefactensites**.

Het projectgebied ligt ongeveer tussen de 10m. en de 11,50 m. boven de zeespiegel. Het zuidelijk gedeelte van het projectgebied lijkt iets hoger te liggen dan het noordelijk gedeelte en lijkt volgens het Digitaal Hoogtemodel op een zeer bescheiden "heuveltop" (als men dit zo mag noemen) te liggen. De afhelling gebeurt dus in noordelijke richting. Qua hoogteligging is het terrein wel interessant voor het aantreffen van steentijdartefactensites, echter de oriëntatie is verre van optimaal en de afstand tot water lijkt te groot. Bovendien is het noordelijke deel van het projectgebied vochtiger dan het ietsje hoger gelegen zuidelijke deel van het projectgebied (althans volgens de bodemkaart).

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd./ Nieuwste Tijd (slagveldarcheologie);

4. *In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?*

Zo er al geen **verstoring** van het bodemarchief ontstond **door de bebossing en ontbossing**; dan kan er wel belangrijke verstoring verwacht worden tijdens de toekomstige werken op het projectgebied (rioleringen, nutsvoorzieningen, verplichte regenwaterputten, funderingswerken,...). Inzake het projectgebied mag men uitgaan van een maximale verstoring van de ondergrond en dit voor de verkavelingszone (het eigenlijke onderzoeksgebied).

4.3 SAMENVATTING / ASSESSMENT BUREAUONDERZOEK

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een aanvraag tot verkavelingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Zevenbunderweg te Boortmeerbeek.(Provincie Vlaams-Brabant) Binnen het projectgebied zal de grond verkaveld worden in 4 loten. Te weten de loten 1 t/m 4 voor woningbouw. Deze loten situeren zich op de noordelijke helft van het projectbied (zone op het gewestplan ingekleurd voor bewoning). Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 13227,42 m².waarbij de zone voor bebouwing ongeveer 3887 m².bedraagt De zone voor bebouwing zal het onderzoeksgebied worden.

Volgens de bodemkaart bevindt het projectgebied zich grotendeels op een bodem die gekarteerd wordt als **Sdg** (althans het noordelijk deel). Het uiterste zuidelijk gedeelte bevindt zich op een bodem die gekarteerd werd als **Scg** (Fig. 13).

Sdg-bodems zijn **matig natte lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De bouwvoor van deze gronden is iets dikker en humeuzer dan bij de matig droge Podzolen op lemig zand. Hij is soms gevlekt met resten van de E horizont en brokjes Podzol B. De Podzol B is 20-40 cm dik en zwak verhit. De wintergrondwaterstand rijkt tot in het onderste gedeelte van de Podzol B, zodat de roestverschijnselen die tussen 40 en 60 cm beginnen in veel gevallen moeilijk waarneembaar zijn. In de golvende gebieden komt veelal een Tertiair substraat voor. De waterhuishouding is goed in de zomer, maar iets **te nat in de winter** vooral wanneer een kleilig substraat op geringe diepte voorkomt, daarom zijn de bodems laat in de lente. Deze bodem is vermoedelijk iets **te nat om enige kans te maken op het aantreffen van steentijdartefactensites**.

Scg-bodems zijn **matig droge lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De series Scf en Scg zijn matig droge Podzolen. Zoals alle matig droge zandgronden zijn ze gevoelig voor droogte in de zomer. Deze bodem maakt **eventueel kans** inzake het aantreffen van tijdelijke **steentijdartefactensites**.

Het projectgebied ligt ongeveer tussen de 10m. en de 11,50 m. boven de zeespiegel. Het zuidelijk gedeelte van het projectgebied lijkt iets hoger te liggen dan het noordelijk gedeelte en lijkt volgens het Digitaal Hoogtemodel op een "heuveltop" (als men dit zo mag noemen) te liggen. De afhelling gebeurt dus in noordelijke richting. Qua hoogteligging is het terrein wel interessant voor het aantreffen van steentijdartefactensites, echter de oriëntatie is verre van optimaal en de afstand tot water lijkt te groot.

Op basis van de huidige gegevens kan er geen uitsluitsel gemaakt worden over eventueel te verwachten sporen. Echter, op ca. 594 m. ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Bergbeek en ten zuidoosten op ca. 615 m. van het projectgebied bevindt zich de Keizerikbeek. Gezien deze **relatief grote afstand tot water** maakt deze locatie **minder kans** inzake het aantreffen van (tijdelijke) steentijdartefactensites.

Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd / Nieuwste Tijd (slagveldarcheologie).

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied **geen bebouwing aanwezig** is geweest, **sinds de tweede helft van de 18de eeuw**. Binnen het projectgebied werden er sinds de 18de eeuw **wel enkele wegen** (landwegen) aangelegd die na verloop van tijd terug verdwenen. In diezelfde periode wisselden **bebouwing / ontbossing** (met mogelijke bodemverstoring) en **landbouwactiviteit** elkaar af op het projectgebied.

Het projectgebied ligt pal op het westelijk deel van **CAI-locatie 212732**. Namelijk een bivakplaats van het Belgisch leger (1/II/2GR) uit augustus 1914. Hierdoor is een **metaaldetectieonderzoek op het projectgebied**, meer in het bijzonder op het **onderzoeksgebied**, **noodzakelijk**. De andere nabijgelegen CAI-locaties betreffen diverse perioden van de 16de tot de 20ste eeuw waaronder een laatmiddeleeuwse motte, een 18de -eeuwse walgrachtsite en een gevechtlinie van de Slag van Schiplaken van 1914.

Binnen een straal van minimaal 1 km rondom het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het potentieel voor kenniswinst is bijgevolg groot.

Zo er al geen verstoring van het bodemarchief ontstond door de bebouwing en ontbossing; dan kan er wel belangrijke verstoring verwacht worden tijdens de toekomstige werken op het projectgebied (rioleringen, nutsvoorzieningen, verplichte regenwaterputten, funderingswerken,...). Inzake het projectgebied mag men uitgaan van een maximale verstoring van de ondergrond en dit voor de verkavelingszone (het eigenlijke onderzoeksgebied).

4.3.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Naar aanleiding van een aanvraag tot verkavelingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor een projectgebied aan de Zevenbunderweg te Boortmeerbeek. (Provincie Vlaams-Brabant) Binnen het projectgebied zal de grond verkaveld worden in 4 loten. Te weten de loten 1 t/m 4 voor woningbouw. Deze loten situeren zich op de noordelijke helft van het projectgebied (zone op het gewestplan ingekleurd voor bewoning). Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 13227,42 m². waarbij de zone voor bebouwing ongeveer 3887 m². bedraagt. De zone voor bebouwing zal het onderzoeksgebied worden.

Volgens de bodemkaart bevindt het projectgebied zich grotendeels op een bodem die gekarteerd wordt als **Sdg** (althans het noordelijk deel). Het uiterste zuidelijk gedeelte bevindt zich op een bodem die gekarteerd werd als **Scg**.

Sdg-bodems zijn **matig natte lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De bouwvoor van deze gronden is iets dikker en humeuzer dan bij de matig droge Podzolen op lemig zand. De waterhuishouding is goed in de zomer, maar iets **te nat in de winter** vooral wanneer een kleiig substraat op geringe diepte voorkomt, daarom zijn de bodems laat in de lente. Deze bodem is dus vermoedelijk iets **te nat om enige kans te maken op het aantreffen van steentijdartefactensites**.

Scg-bodems zijn **matig droge lemig zandbodems** met een duidelijke ijzer en / of humus B horizont. De series Scf en Scg zijn matig droge Podzolen. Deze bodem maakt **eventueel kans** inzake het aantreffen van tijdelijke **steentijdartefactensites**.

Op ca. 594 m. ten zuiden van het projectgebied bevindt zich de Bergbeek en ten zuidoosten op ca. 615 m. van het projectgebied bevindt zich de Keizerikbeek. Aangezien de afstand tot water tamelijk groot is, maakt deze locatie **minder kans** op het aantreffen van (tijdelijke) **steentijdartefactensites**.

Het projectgebied ligt ongeveer tussen de 10m. en de 11,50 m. boven de zeespiegel. Het zuidelijk gedeelte van het projectgebied lijkt iets hoger te liggen dan het noordelijk gedeelte en lijkt volgens het Digitaal Hoogtemodel op een zeer bescheiden "heuveltop" (als men dit zo mag noemen) te liggen. De afhelling gebeurt dus in noordelijke richting. Qua hoogteligging is het terrein wel interessant voor het aantreffen van steentijdartefactensites. De oriëntatie is echter niet goed en de afstand tot water lijkt te groot.

Op basis van de huidige gegevens kan er geen uitsluitsel gegeven worden over eventueel te verwachten sporen. Het projectgebied bevindt zich landschappelijk en historisch gezien wel in een omgeving met archeologisch potentieel. Op basis hiervan kunnen sporensites aanwezig zijn, gaande van het Neolithicum (ca. 5300 tot 2000 V Chr.) tot en met de Nieuwe Tijd (1500 – 1800)/ Nieuwste Tijd (1800-Heden) (slagveldarcheologie).

Het projectgebied ligt pal op het westelijk deel van **CAI-locatie 212732**. Namelijk een bivakplaats van het Belgisch leger (1/II/2GR) uit augustus 1914. Hierdoor is een **metaaldetectieonderzoek op het projectgebied**, meer in het bijzonder op het **onderzoeksgebied**, **noodzakelijk**. De andere nabijgelegen CAI-locaties betreffen diverse perioden van de 16de tot de 20ste eeuw waaronder een laatmiddeleeuws motte, een 18de -eeuwse walgrachtsite en een gevechtlinie van de Slag van Schiplaken van 1914.

Binnen een straal van minimaal 1 km rondom het projectgebied werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het potentieel voor kenniswinst is dus groot.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied **geen bebouwing aanwezig** is geweest, **sinds de tweede helft van de 18de eeuw**. Binnen het projectgebied werden er sinds de 18de eeuw **wel enkele wegen** (landwegen) aangelegd die na verloop van tijd terug verdwenen. In diezelfde periode wisselden **bebouwing / ontbossing** (met mogelijke bodemverstoring) en **landbouwactiviteit** elkaar af op het projectgebied.

Indien er al geen verstoring van het bodemarchief ontstond door de bebouwing en ontbossing; dan kan er wel belangrijke verstoring verwacht worden tijdens de toekomstige werken op het projectgebied (rioleringen, nutsvoorzieningen, verplichte regenwaterputten, funderingswerken,...). Voor wat betreft het projectgebied mag men uitgaan van een maximale verstoring van de ondergrond en dit voor de verkavelingszone (het eigenlijke onderzoeksgebied).

4.4 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren en er bijkomende maatregelen nodig zijn. Dit wordt verder besproken in het 'Programma van maatregelen'.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

BOGEMANS, F., *Quartairgeologische Profieltypenkaart, kaartblad 23, Mechelen schaal 1/50.000*, Brussel, 1996.

DE LANGHE, H., S. AUGUSTIN en E. WESEMAEL, *ARON-Rapport 329, Archeologienota Boortmeerbeek, Zevenbundersweg Masterplan deel 1*, Tongeren, 2016.

DE SEYN, E., art. *Boortmeerbeek* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges, tome 1*, Brussel, 1933, p.142-143.

DE SEYN, E., art. *Hever* in *Dictionnaire Historique et Géographique des Communes Belges, tome 1*, Brussel, 1933, p. 512.

JACOBS, P., T. POLFLIET, M. DE CEUKELAIRE en G. MOERKERKE, *Toelichtingen bij de geologische kaart van België Vlaams Gewest Kaartblad 15 Antwerpen schaal 1/50.000*, Brussel, 2010.

SCHOUPS, A. en F.R.P.M. MIEDEMA, Vlaams Erfgoed Centrum bvba, *Venstraat 3-5, Schiplaken, gemeente Boortmeerbeek Een Archeologienota*, Brugge, s.d.

VAN RANST E. & SYS C., *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1 : 20 000)*, Gent, 2000.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Hoeve Gotterdijs [online]
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/1100> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Kasteel van Schiplaken [online]
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/3006> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Domein Hofstade [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134164> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Walgrachtsite [online]
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/163480> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Cse de Vos Poule [online]
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/163481> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Belgische gevechtsweg - Slag van Schiplaken [online]
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/212714> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Bivak - Zevenbunder [online]
<https://id.erfgoed.net/waarnemingen/212732> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Oorlogsgedenkteken van Schiplaken [online]
<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/214987> (Geraadpleegd op 05-12-2022)

Voor de Traditionele Landschappen zie: Vakgroep Geografie, Prof. Dr. ANTROP, M., Lic. VAN EETVELDE, V., Lic. JANSSENS, J., Lic. MARTENS, I., en Lic. VAN DAMME, S., Gent, 2002.

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Boortmeerbeek>

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Schiplaken>

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden	4
Figuur 2: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2022) .	6
Figuur 3: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2021 (Geopunt, 2022)	6
Figuur 4: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2021 (Geopunt, 2022)	8
Figuur 5: Situering van het projectgebied op Gewestplan (Geopunt, 2022).....	9
Figuur 6: Verkavelingsplan met legende (opdrachtgever, 2022)	10
Figuur 7: Situering van het projectgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2022)	12
Figuur 8: Verkavelingsplan met legende (opdrachtgever, 2022)	12
Figuur 9: Het projectgebied op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2022)	13
Figuur 10: Situering van het projectgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2022).....	14
Figuur 11: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2022)	15
Figuur 12: Situering van het projectgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2022)	16
Figuur 13: Situering van het projectgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2022)	17
Figuur 14: Situering van het projectgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2022).....	18
Figuur 15: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2022).....	18
Figuur 16: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2022)	19
Figuur 17: Kaart met situering van het projectgebied en IOE-relicten op GRB-basiskaart (IOE, 2022)	21
Figuur 18: Het projectgebied op de Frickx-kaart van 1744. (Geopunt, 2022)	26
Figuur 19: Het projectgebied op de Villaret-kaart van 1745-48. (Geopunt, 2022)	27
Figuur 20: Het projectgebied op de Ferraris-kaart van 1777-78. (Geopunt, 2022).....	27
Figuur 21: Het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen van ca. 1840. (Geopunt, 2022)	28
Figuur 22: Het projectgebied op de Popp-kaart van 1842-79. (Geopunt, 2022).....	29
Figuur 23: Situering van het projectgebied op de Vandermaelen-kaart. (Geopunt, 2022).....	29
Figuur 24: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1873. (Cartesius, 2022)	30
Figuur 25: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1904. (Cartesius, 2022)	31
Figuur 26: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1939. (Cartesius, 2022)	31
Figuur 27: Situering van het projectgebied op de topografische kaart van 1969. (Cartesius, 2022)	32
Figuur 28: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 1971. (Geopunt, 2022)	32
Figuur 29: Situering van het projectgebied op de luchtfoto van 2021 (Geopunt, 2022)	33

7 PLANNENLIJST

BOZE/22/11/30/1 - Digitale aanmaak	6
BOZE/22/11/30/2 - Digitale aanmaak	6
BOZE/22/11/30/3 - Digitale aanmaak	8
BOZE/22/11/30/4 - Digitale aanmaak	9
BOZE/22/11/30/5 - Digitale aanmaak	12
BOZE/22/11/30/6 - Digitale aanmaak	13
BOZE/22/11/30/7 - Digitale aanmaak	14
BOZE/22/11/30/8 - Digitale aanmaak	15
BOZE/22/11/30/9 - Digitale aanmaak	16
BOZE/22/11/30/10 - Digitale aanmaak	17
BOZE/22/11/30/11 - Digitale aanmaak	18
BOZE/22/11/30/12 - Digitale aanmaak	18
BOZE/22/11/30/13 - Digitale aanmaak	19
BOZE/22/11/30/14 - Digitale aanmaak	21
BOZE/22/11/30/15 - Digitale aanmaak	26
BOZE/22/11/30/16 - Digitale aanmaak	27
BOZE/22/11/30/17 - Digitale aanmaak	27
BOZE/22/11/30/18 - Digitale aanmaak	28
BOZE/22/11/30/19 - Digitale aanmaak	29
BOZE/22/11/30/20 - Digitale aanmaak	29
BOZE/22/11/30/21 - Digitale aanmaak	30
BOZE/22/11/30/22 - Digitale aanmaak	31
BOZE/22/11/30/23 - Digitale aanmaak	31
BOZE/22/11/30/24 - Digitale aanmaak	32
BOZE/22/11/30/25 - Digitale aanmaak	32
BOZE/22/11/30/26 - Digitale aanmaak	33